

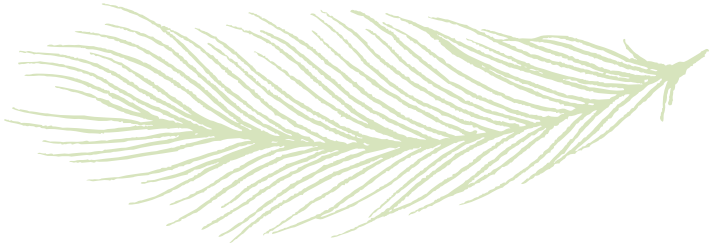

Khrihfa Nun

VAN NEIH BIK

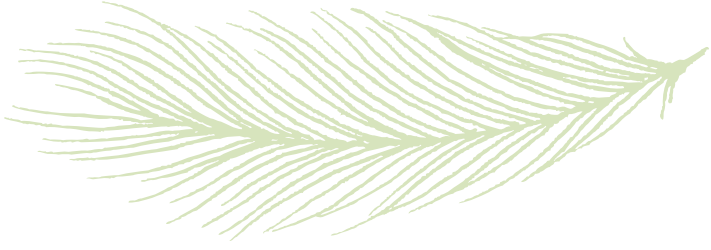

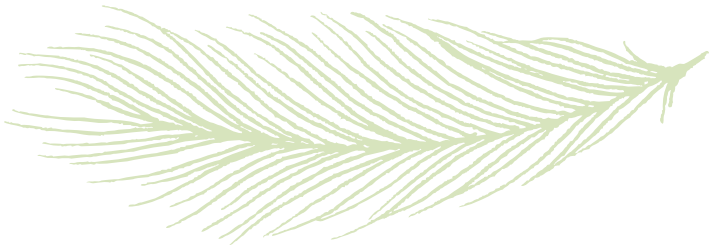
2020

Khrihfa Nun

Van Neih Bik
2020

Dedication:

Bawipa sin in ka hmuhmi thluachuah rosung ka tu
le Rebecca, Ezra, James, Martha, Amos, le
Abednego....

CONTENTS

- Introduction**.....
- Dal 1-nak:** Khrih Thawngtha
- Dal 2-nak:** The Deadline
- Dal 3-nak:** Na Nun Thlen Hlan ah Na Ruahnak
Thleng Hmasa
- Dal 4-nak:** Pathian cu Dawtnak A Si
- Dal 5-nak:** Pathian Nih An Dawt Tuk
- Dal 6-nak:** Pathian Vel
- Dal 7-nak:** Pathian Thatnak le Lungsaunak
- Dal 8-nak:** Thih Hnu Pinlei Ah Nunnak
- Dal 9-nak:** Na Nun I Chek
- Dal 10-nak:** Pathian Hngalhmi Kan Si Maw?
- Dal 11-nak:** Jesuh Zultu le Uartu
- Dal 12-nak:** Pathian Ta Kan Si
- Dal 13-nak:** 1 Thesalon 5:21-22 Hi Ningcang Loin
Kan I Lak Sual Maw?
- Dal 14-nak:** Vailam Ah Khrih He
- Dal 15-nak:** Khamhnak Tingcomi Hna Nun
- Dal 16-nak:** A Thianghlimmi Nun
- Dal 17-nak:** A Thiang, A Thiang, A Thiang
- Dal 18-nak:** Kan Zeizong Vialte Pathian Sunparnak
Caah
- Dal 19-nak:** Kawl Tung Lei Ah Tli Usih
- Dal 20-nak:** Na Kut Hnih In
- Dal 21-nak:** Pathian Hngalhnak
- Dal 22-nak:** Uico Nak le Uico Raang
- Dal 23-nak:** Satan: Sual Puhtu
- Dal 24-nak:** Tukforhnak
- Dal 25-nak:** Zumtu Hna Kan Advisor
- Dal 26-nak:** Khrih Ralkap

-
- Dal 27-nak:** Bawipa Bochan Kan Timi Hi?
Dal 28-nak: Bawmtu Hawikom Tha
Dal 29-nak: Jesuh Cu Bawi A Si
Dal 30-nak: A Kan Uktu Bawi
Dal 31-nak: Pathian Kong Tampi In Hngalh I Zuam
Dal 32-nak: Kan Rawl Thaw Bik
Dal 33-nak: Ha Taih le Bible Rel
Dal 34-nak: A Bia Nih A Kan Thianh
Dal 35-nak: Thlacamnak Nun
Dal 36-nak: Nehemiah Thlacamnak
Dal 37-nak: Jesuh Bantukin Thlacam
Dal 38-nak: Thlarau In Khah
Dal 39-nak: Thiang Thlarau He
Dal 40-nak: Pathian Thangthatnak ah Dawntu Thil Panga
Dal 41-nak: Naa LawmhnaK Khoika Dah A Um?
Dal 42-nak: DaihnaK Phun Thum
Dal 43-nak: Na Lungrethei Hlah
Dal 44-nak: Kan Herhmi Kan Hngal Lo
Dal 45-nak: Bawipa Zumh le Bochan
Dal 46-nak: Bawipa Duhnak Tuah Zeidah A Si?
Dal 47-nak: Thil Tha Tuah I Zuam
Dal 48-nak: Bible Mit In Fimnak
Dal 49-nak: Adam Hnakruh
Dal 50-nak: Nu le Pa Upat Kan Timi Hi?
Dal 51-nak: Jesuh le Ngakchia
Dal 52-nak: Hawi Sawm Hi Pathian Rianțuan A Si
Dal 53-nak: Kan Muisam Biapi Lo
Dal 54-nak: Na Lungthin Veng
Dal 55-nak: Va Tha
Dal 56-nak: Nupi Tha

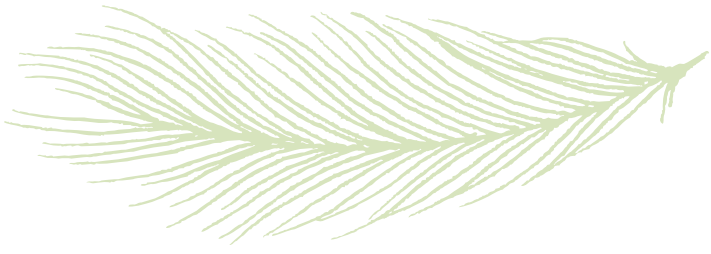
Dal 57-nak: Jesuh Maw, Asiloah Nuamhnak?

Dal 58-nak: Khoika Na Kal Lai?

Dal 59-nak: A Puitlingmi Zumtu

Dal 60-nak: Dawtnak I Thim Ko

Bonus: A Dermi Nun ah Pathian Thawnnak

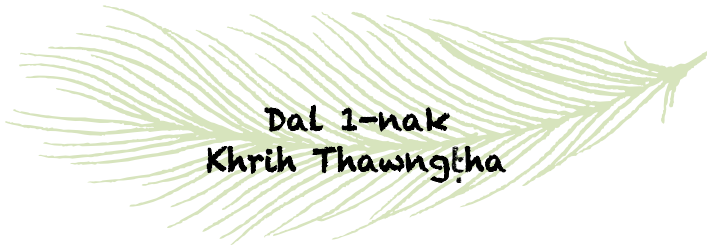

Introduction

Bible sianginn ka rak kai lioah *devotion* ka rak țialmi cauk in kan chuah khawh caah Bawipa min ka thangthat. Bawipa tel loin kan tuah khawhmi zehmanh a um lo (John 15:5). Rian thoktu Bawipa a si, rian țuantu Bawipa a si, rian limtu Bawipa a si i, sunparnak le thangthatnak vialte a cotu zong Bawipa a si (Phil. 1:6; Rom. 11:36).

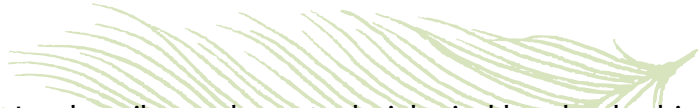
Hi cauk hi *devotion* ka rak țialmi khawmh i cauk pakhat in chuahmi a si caah dal khat le dal khat hi an i pehtlai lem lai lo tiah ca reltu nih nan rak hngalh cia ding ah theihter kan duh hna. Sihmanhsehlaw, a chung ummi hi a țlangpi in “Khrihfa Nun” kong an si lai. Hi cauk nih aa tinhmi cu a hrin țhan mi zumtu nih Khrih muisam cuang in an țhan i Bawipa min sunparnak an langhter khawh chin nakhnga ‘bawmh’ a si.

Khrihfa nun hi khamhnak he țhen awk a țha lo. Khrihfa nun cu kan khamhnak i nunpi (living out our salvation) a si. Cucaah Khamhnak i fian tluk tein a biapimi cu Khrihfa nun i fian a si ve. Paul cakuat kan rel tikah țhen hnih ah a țhen țheu. Khamhnak le Khrihfa nun hi a chimți zungzal. Hi nih hin țhen awk an țhat lonak a langhter ko. Khamhnak i fian tluk tein a biapi “Khrihfa Nun” fiannak bawmtu ah hi cauk cu Bawipa thluachuah ko seh!

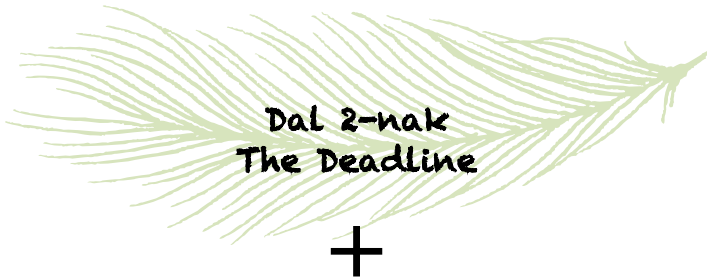
+

Wawlbia arak um hlan ah sualnak a um cang. Sihmanhsehlaw, Nawlbia a um hlan ah sualnak cu sual ah rak relpiak a si lo (Rom. 5:13). Moses chan ah Pathian nih Nawlbia a kan pek i nawlbia kan zulh khawh lonak nih kan sualnak cu a kan hmuhter (Rom. 7:7). Moses sin i Pathian nih a kan pekmi Nawlbia nih a chuahpimi cu kan pa Adam sinin a rami sualnak cu a si (Rom. 5:12). Mi vialte hi kan sual dih (Rom. 3:23). Sual man cu thihnak a si (Rom. 6:23). A dingmi ahohmanh kan um lo (Rom. 3:10). Thlarau lei mithi kan si (Efe. 2:1). Kan dihlak tein Thlarau sual thawnnak tang ah kan rak um (Efe. 2:2). Nain, Pathian nih a kan dawt tuk caah a Fapa ngeihchun a kan pek (John 3:16). Sualnak a ngei lomi Jesuh cu kan sualnak a hrawmter (2 Cor. 5:21). Jesuh cu kanmah aiawh ah a thi (Rom. 5:8). Cu a sullam cu, sual ngaihchih in Jesuh a zummi paoh cu Pathian nih midingah cohlan an si (Rom. 5:1; Gal. 3:24).

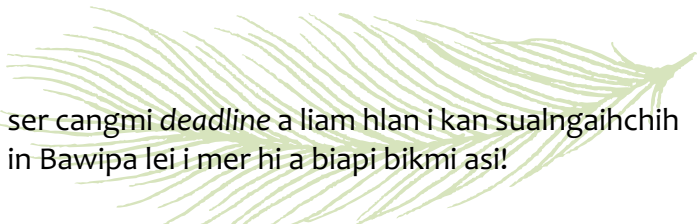
Jesuh nih a kan tuahtpiakmi khamhnak hi sualngaihchih in zumhnak he a cohlangmi paoh khamh an si lai (Mark 1:15; Efe. 2:8-9). Zungzal nunnak an ngei lai (John 3:16). Khamh a si cangmi paoh cu Thiang Thlarau pek an si. Cu Thlarau cu Pathian ta an si cang ti hmelchunhnak a si (Efesa 1:13). Pathian Thlarau a ngei lomi cu Khrih ta an si lo (Rom. 8:9). Khamh a si cangmi cu Thlarau an ngei i cu Thlarau nih cun a hruai hna (Rom. 8:14). Khamh a si cangmi paoh cu Pathian fa zong an si. Cu Pathian fa kan sinak tehtekhaangtu cu Thiang Thlarau cu a si (Rom. 8:15). Fa an si ahcun rocotu zong an si colh. Annih cu Khrih roco-hawi an si (Rom. 8:16-17).

Thiang Thlarau cu khamh a si cangmi an nun ah rian a t̄uan. Chunglei ah rian a t̄uan i nikhat hnu nikhat in Khrih muisam lo chin lengmang in a ser hna (Rom. 8:29). Thawnnak a pek hna. Sualnak kha sual a si ti a hngalhter hna i sual tei khawhnak thawnnak zong a pek hna (2 Tim. 1:7). Thiang Thlarau cu chunglei an nun ah rian a t̄uannak thawngin khamh a si cangmi hna nun ah thei t̄ha a t̄lai (Gal. 5:22-23). Dawtnak, lawmhnak, le daihnak an ngei (Gal. 5:22). Khamh a si cangmi hna cu Pathian sual biaceihnak in an luat; sihmanhsehlaw a zum lomi cu sual phawt an si; zeicahtiah Pathian Fapa ngeihchun te kha an zum lo (John 3:18).

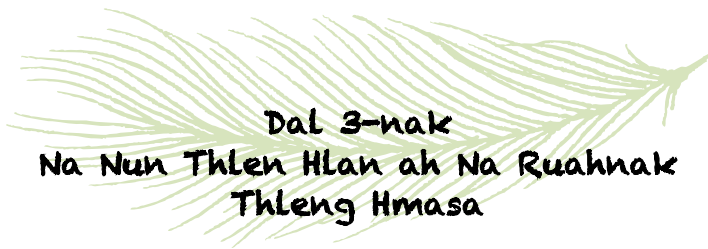
“Caan a cut tikah Pathian nih tlintar a timhmi cu hihi a si: Van i a ummi thil vialte le vawlei i a ummi thil vialte hna kha hmunkhat ah a pumh dih hna lai i Khrih cu an lu ah a ser lai.” Ephesians 1:10

Minung nih *deadline* (ri khiahmi caan) hi a phunphun in kan ser cio. Tahchunhnak ah company nih tha tein an kan khiahpiakmi caan lio ah bill kan pek lo ahcun tam deuh in tangka cawi a si. Cun, phone bill zong a ri an kan khiahpiakmi caan ah kan pek lo ahcun thahpiak a si ve. A ri khiahpiakmi caan kan tlohl soal ahcun a ri khiahpiaktu company (or minung) he kan i pehtlainnak a cat. Cucaah, *deadline* kan timi hi a biapi tuk. Cu ve bantuk cun Pathian zong nih *deadline* a ser ve. Minung nih khiahmi *deadline* cu kan hngalh khawh nain Pathian *deadline* balte cu hngalh khawh a si lo. Thaizing a si kho; kiptuh zong a si kho. Kan hngal kho lo. Cucaah tlohl soal a fawite. Pathian *deadline* (ni le caan) zeitik a si ti kan hngalh lo ruangah nifatin kan nunnak ah fimkhur tein khuasak hi a biapi tuk. Cucaah, Pathian nih a

ser cangmi *deadline* a liam hlan i kan sualngaihchih
in Bawipa lei i mer hi a biapi bikmi asi!

“Nan sualnak kha kaltak hna u law Thawngtha kha
zum tuah u.” Mark 1:15

“Nan lungthin le nan ruahnak ah ser tharmi nan si awk a si.” Ephesians 4:23

“Let the Spirit renew your thoughts and attitudes”
(NLT) Ephesians 4:23

Wun thlennak kan duh ahcun ruahnak thar ngeih a herh. Cu ruahnak thar cu Pathian biatak in a rami a si hau. Pathian biatak kan hngalh hmasat a hau i cu biatak kan hngalhmi in kan ruahnak kha kan tharter a herh. Kan ruahnak (lungput) hi Pathian bia in thar chuah a herh. Cu hnu lawngah nun thlennak kan timi hi a si kho lai.

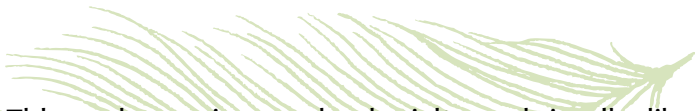
Sual kan tuah caan zongah aa thok hmasatnak cu kan ruahnak tha lomi in a si – kan nun ziaza in aa thok hmasa bal lo. Khua na ruahning nih na thil hmuhning an thlen, na thil hmuhning nih na tuahserning a thlen ve. Cuaah, thil na hmuhning thlen na duh ahcun na ruahnak na thlen a hau. Na

ruahnak hi Pathian bia nung in na thar chuah than lengmang a herh. Tahchunhnak ah, na fanu/fapa dawt deuh na hei duh hnga. Nain, na ruahnak na thlen hmasat tung lo ahcun na daw deuh kho hna lai lo. Na fanu/fapa cung i na ngeihmi ruahnak kha a tha lei ah na thlen (mer) hmasa a hau. Hi ruang ah Cathiang nih, “nan lungthin le nan ruahnak ah ser tharmi nan si awk a si” a tinak a si (Eph. 4:23).

Bible nih ruahnak thlen a timi hi sualngaihchihnak (“repentance”) timi biafang he aa pehtlaimi a si. Sual ngaihchihnak kan ti tikah micheu nih kan tih tawn. Zeidek ahkhin kan rel. Tih ding a si lo. A ngaite kan ti ahcun sualngaihchihnak (repentance) kan timi hi nun ziaza thlennak in aa thok hmasat bal lo. Sual ngaichihnak timi cu ruahnak phun dang in thlen khi a si. A fawinak cun na ruahnak tha lo kha ruahnak tha mi lei ah na mer, U-Turn na tuah. Na ruahnak tha lomi kha Pathian duhnak lei ah ruahnak tha mi ah na thlen hnu ah na nun ziaza zong Pathian duhmi lei ah an i thleng ve. Cucu, sual ngaichihnak kan timi cu asi.

Lamkaltu pakua chung i Paul lungthlennak kan hmuhmi hin a fiang tuk chinchin. Paul nih Khrihfami pawl kha Pathian minchiattertu ah a ruah palh hna caah a tlaih hna i a hrem hna. A ruahnak arak i palh caah Jesuh min in bia chimmi Steven lung in an chehnak zong a hnatlakpi ve hna (Lam. 7:60). Sihmanhsehlaw, Damaskas khua pawngah Khrih ceunak nih a kah hnu ahcun Thiang

Thlarau hmangin a ruahnak vialte arak i palh dih kha aa fiang. Khrih ceunak nih a kah hnu ahcun Khrihfami hna hi Jesuh zultu taktak an si tiah a ruah cang. Jesuh zong Pathan Fapa taktak ah a ruah cang. A ruahnak arak i palh ruang i hlan lio a nun ah a ruah ah a lungthin a kekkuai. Ni thum chung rawl ei lo tiangin a um (Lam. 9:9). Hihhi suaIngaihchihnak kan timi taktak cu a si. Na nun ziaza ðha lo thlen na duh ahcun na ruahnak thleng hmasa. Na hawikom dawl na duh ahcun an cungah na ngeihmi ruahnak kha a ðha lei ah thleng (mer) hmasa.

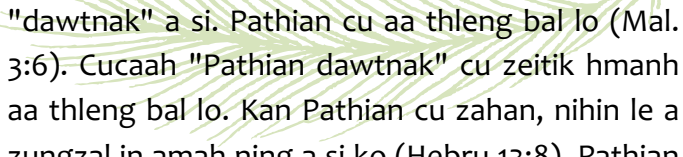

Dal 4-nak
Pathian Cu Dawtnak A Si

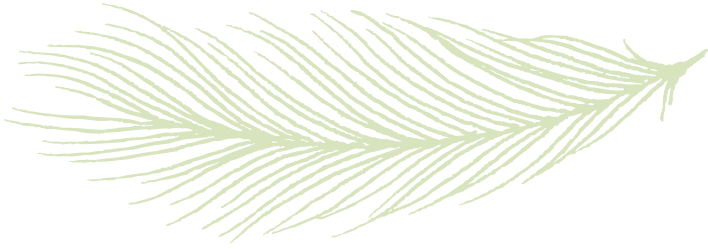

Khrih Lamkaltu John nih "Pathian cu dawtnak a si" (1 John 4:8) a ti. Micheu nih Pathian dawtnak kan chim tikah dawtnak hi Pathian nih a ngeihmi bantu khin kan chim thei tawn. Kei zong ka rak si ve. Sualnak kan tuah soal caan paoh ah Pathian nih a kan dawtnak hi a tlaw rua, tiah ka rak ruah soal tawn. Cucaah soal puhrunnak ka ngei i amah Pathian hmai ah thlacam hmanh ngamh lonak a chuak tawn. Hihi Satan pa hlennak lawngte arak si. Satan cu soalpuhtu a si (Rev. 12:10); Pathian sinah nifatin soal a kan phawt zungzal. Nain, Pathian kan lei a tan ahcun aho nih dah a kan doh khawh lai? Amah Jesuh, kan caah a nunnak a pemi hmanh nih pei "na soal lo" tiah biakhiahnak a tuah cu (Rom. 8:34).

Hawi dawl, hi biatak hi nifatin na nunnak ah i chinchiah peng. John nih "Pathian cu dawtnak" a si timi hi Pathian a sinak (nature or his very being) khi a chim duhmi a si. Amah Pathian hrimhrim hi

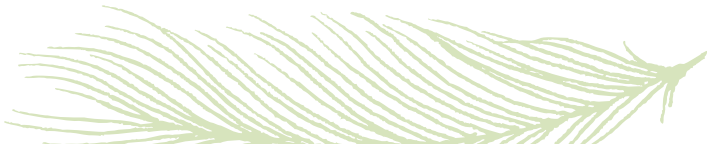
"dawtnak" a si. Pathian cu aa thleng bal lo (Mal. 3:6). Cucaah "Pathian dawtnak" cu zeitik hmanh aa thleng bal lo. Kan Pathian cu zahan, nihin le a zungzal in amah ning a si ko (Hebru 13:8). Pathian cu ri a ngeih lo bantu kin a dawtnak zong ri a ngei lo, dongh timi a um lo. Pathian cu a zungzal a hmunmi le a ṭhawngmi a si caah a dawtnak zong hi zungzal in a hmun i a ṭhawng ve. Pathian nih a kan dawt. Cu a dawtnak cu hitihin misual kan cungah a langhter: kannih cu misual kan si ko rih lioah Khrih cu kan caah a thi (Rom 5:8). Jesuh Khrih hi na nunnak dihlak in na cohlan ahcun Pathian dawtnak a tingcomi na si.

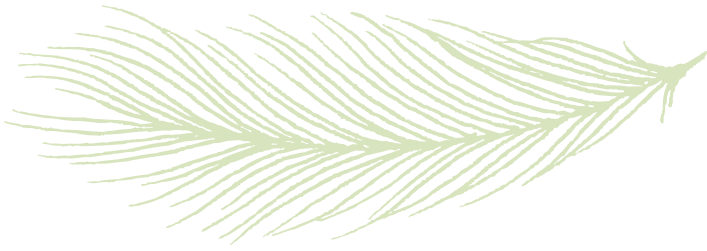
**Dal S-nak
Pathian Nih An Dawt Tuk**

Wangmah cu Pathian dawtmi fa na si (Efe. 5:1). Fa na si ahcun rocotu zong na si colh (Rom. 8:16). Khrih roco-hawi na si (Rom 8:17). Nangmah cu an dawt tuk caah a fapa ngeih chun hmanh zuah loin an pek (John 3:16). Nangmah cu Pathian nih Amah muisam keng in an sermi na si (Gen. 1:26). Mi sawhsawh na si lo i, cucu hi vawleimi hna he nai dennak a si. Nangmah cu Pathian kutchuak na si (Efe. 2:10; Salm 139:14). Nangmah cu Pathian nih Amah duh tein an ser i cu an sernak ahcun biatak kha a hman. Cuaah, nangmah cu a sermi vialte lakah 'cungnung bik' na si (Jeim 1:18). Pathian nih tinhmi ngeiin sermi na si hi zeitik hmanh ah philh hrimhrim hlah. Na nulepa nih i ruah lo (accident) in hrinmi na si lo. Na chuah hlan khan Pathian nih an rak hngalh diam cang (Jeremiah 1:5). Vawlei ser hlanpi khan Khrih chung i Amah ta si dingah an rak thim cangmi na si (Efesa 1:4).

Micheu cu mi hngar lawng kan thiam i Pathian nih sunglawi tuk in arak kan sermi kan si hi kan i philh sual tawn. Pathian nih sunglawi tuk in sermi kan rak si nain kanmah nakin midang kan uar deuh hna. Kanmah nakin midang si hna kan rak duh. Pathian nih a kan pekmi thluachuah rel thiam loin midang thluachuahtu kan hngar tawn hna. Atu thok cun ahohmanh hngar ti hna hlah. Nangmah le nangmah kha i uang ve cang. Zeicahtiah, Pathian nih tinhmi ngeiin sermi na si. Tinhpiakmi zong an ngeih. Cucu vanchiatnak si loin thluachuahnak a si (Jeremiah 29:11). Pathian nih nangmah hmang in a thawwnak le a sunparnak langhter a duh. Pathian nih thil tha tuah dingah Khrih ah ser tharmi na si khah (Efesa 2:10). Pathian nih an dawt tuk; a caah a lunglawi bikmi na si.

Dal 6-nak Pathian Vel

"Sualnak a karhnak hmun ah khan Pathian vel cu a karh chinchin ve." Rom 5:20

Minung hi kan zawtfahnak arak i thei lomi kan um. Nain, kan zawtfahnak kan van i theih bak khin kan tuah hmasa bikmi cu zawtnak damhtu siibawi fuh a si. Aruang cu, dam kan duh. Cu ve bantuk cun minung zong hi kan soal dih (Rom 3:23) i soalman cu thihnak a si (Rom 6:23) tihi kan i fian taktak ahcun nunnak petu Pathian, Jesuh Khrih hi zumhnak in fuh a si ve. Sihmanhsehlaw, kan soal kan i hngalh lo ahcun kanmah ai-awh i a thimi Khrih Jesuh (Rom 5:8) zumh hi kan rak thei ve lo. Nain, dam lo ruangah a zaw tuk i thih aa timmi nih dam duh ruangah si bawi a herh tuk bantuk khin, kei cu mi soal bik ka si tiah fiang tuk in aa theimi nih cun

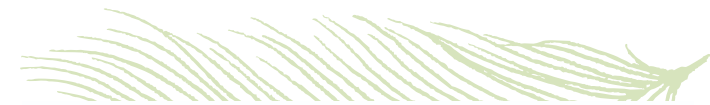
zungzal nunnak a kan petu Khrih hi kan herh bikmi a rak si zungzal. Kan sualnak fiang tein kan i hmuh deuhdeuh hin, Khrih hi kan duh chinchin ding a si ve. Khrih loin hi vawlei kan nun chan pakpalawng a si zong kan i hngal deuh fawn. Hi ruangah Cathiang nih “sualnak a karhnak hmun ah Pathian vel cu a karh chinchin ve” (Rom 5:2) a tinak a si. Zeitluk in dah misual kan si hi kan i hngalh hlan chung cu Pathian dawtnak a nganning zong kan hngalh awk tluk in hngalh khawh a si lo. Unau, na sualnak naa hmuh deuhdeuh paoh ah Pathian dawtnak a thuhning le a sanning na hngalh deuh ve lai. Pathian dawtnak na hngalh deuhdeuh paoh ah Pathian hi na duh chinchin ve lai. Na dawt deuh chinchin fawn lai i a nawl na ngaih deuh fawn lai.

“Pathian cu a dingmi biaceihtu a si, mitha lo kha
sual a phawt zungzal hna.” Salm 7:11

“God judgeth the righteous, and God is angry with
the wicked every day.” Psalm 7:11

Minung nih kan chuahkaa in kan upat
tiang kan khuaruahmi vialte hi video in
i piah seh law kan zoh ngam hnga
maw? Kan lungthin put vialte zong piah ding ti hna
seh law kan zoh ngam hnga maw? Ahohmanh nih
kan zoh ngam lai lo. Zeicatiah, ÷ih a nung i tuk a
sum. Jeremiah sinah Pathian nih hi bang in a chim,
“lungthin hi zeizong vialte nakin a zer bik, aho nih
dah minung lungthin hi a hngalh khawh lai? Damh
khawh ti lo tiangin a zaw cang” a ti (Jer. 17:9).
Vawlei ah sualnak le thil ÷ha lo phun kip an
chuahnak hrampi cu minung kan lungthin a si
(Matt. 15:18-19). Hi ruang ahhin minung cu kan
dihlak tein Pathian sunparnak kan bau dih (Rom
3:23). Hiti minung kan sual ding hi Pathian nih
minung arak kan ser hnawh chanmi a si lo. Kan sual

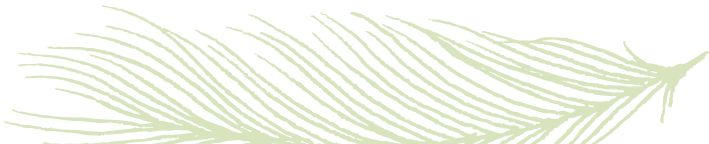
ruang le nawl kan rak ngeih lo ruangah a si (Efesa 2:1). Pathian thinhun lo awk a tha lo. A cunglei Miraang Bible ah kan hmuh bantuk in “Pathian cu misual kan cungah ni fatinte a thinhung” a ti.

Pathian hi ni fatin misual kan cungah a thinhung peng ko ahcun zeiruang dah dan a kan tat lo? Pathian cu a dingmi Pathian a si fawn tung. Ziah dah Sodom le Gomorrah khua a hrawh bantuk in vawleipi hi a hrawh ve cang lo? Noah chan lio bantuk in mei in a tawl ve cang lo? Aruang cu, a dawtnak, a zaangfahnak, a lungsaunak, a vel ngeihnak le a thatnak hna ruang ahhin an si. Pathian dawtnak, zaangfahnak, lungsaunak, vel ngeihnak, le thatnak hna hi um hlah seh law tuni ah nangmah le keimah cu second pakhat hmanh kan nung ti lai lo. Tuni tiang thingram an hrin i chungkhar nuam tein kan len ti khawh peng rihnak a ruang cu kan Pathian thatnak ruangah hin an si. Cuaah, Pathian nih vel a kan ngeih lio ahhin lung hak in um hlah. Na lungthin na hahter i a vel ngeihnak hi ze ah na rel lo ahcun Pathian nih thinhunnak le dinnak he bia a ceihnak ni i na in dingmi dantatnak cu na nganter chin men ko (Rom 2:4).

"Mi nih hin vawlei pumpi hi co hmanh seh law, a nunnak a sungth tung ahcun zeital a miak hnga maw? A miak lai lo. A nunnak kha zehmanh in a caw ðhan kho lai lo." Matthai 16:26

Kannih cu vawlei ah caan tawite khualtlawngmi kan si (1 Peter 2:11). Cucaah, kan thih hi kan thih a si lo; vawlei he kan i ðhentu a si. Nikhat hnu nikhat caan a liam lengmang bantukin zumtu fale kan caah van ram kutka kan naih deuhdeuh ve (2 Korin 4:16). Biadang in chim ahcun, kan upat deuh paoh hin zungzal nunnak kutka luhnak kan naih chinchin ve. Taksa lei in kan chim ðhan ahcun thlan khur he kan i naih deuh. A hrinthan rih lomi hna caah cun Hell ram an naih deuhdeuh ve tinak a si lai cu. Unau, Faro siangpahrang bantukin na lung a hah i, na sualnak naa chir duh lo i sual hi lentecelh in aa celhmi na si sual ahcun Hell ram kutka he na naih deuhdeuh ve tih na thei ko lo maw? Sualman cu thihnak a si (Rom. 6:23). Jesuh vawlei a um lio ah 'vanram' nakin 'Hell' biafang hi tam deuh a chim.

Vawlei ahhin a hmun dingmi thil zehmanh an um lo. Sermi vialte hi an rawk ðhan dih te lai. Nika le thlapa zong an i rawk te lai. Zing kan thawh ah arifi ceu dawh kan hmuh lo caan a um te lai. Zeicahtiah, sermi an si caah a si. Minung zong vawlei in sermi kan si i vawlei ah kan kir ðhan ko lai. Nain, kan Thlarau cu Bawipa ðang nem cungah aa din lai, kan hrin ðhan ahcun. Kan thih hnu pinlei ah kan Thlarau kalnak lam hi kan i fiang cang hna maw? Jesuh nih, "a ðap a hrammi cu milunglawmmi nan va si dah, Pathian nih an hnemh hna lai" a ti (Matt 5:4). Kan i fian rih lo ahcun atu hi kan sualnak i ngaichih in ðah caan a si; ai caan a si. Kan sualnak ruangah hrum caan a si. Paul a lung aa thlen hnu ah rawl ei ding loin nithum chung a umnak a ruang cu a luancia a rak sualnak a ruah tikah a lungthin a kehkuai caah asi (Lamkaltu 9:9). Khamh hnangamnak kan ngeih rih lo ahcun atu hin kan nun i chek hna usih.

"Kannah nih khamhnak hi tluk a nganmi hi zeirello in kan um ahcun, zeitluk in dah dantatnak cu kan luat lo chinchin lai?" Hebrew 2:3

 ihnih a tam; ram khat le ram khat an i do. Bom puah a tam. Thlichia hran le tilet thawh zong a tam fawn. Sihmanhsehlaw, minung lungthin cu a hak peng rih. Micheu cu hi bom puah thawng le lihninh thawng nih kan thinlung a lauter kho rih lo -- a hnin kho rih lo i a t̄hang kho rih hlei lo. Zeicahtiah, mi tampi nih cun punghman i a cang tawn lengmangmi thil ah kan ruah. Cathiang chungah ni donghnak lai ni ahcun lihninh a tam lai; ram khat le ram khat an do lai, tiah fiang tein a kan cawnpiak (Matt. 24). Tu lio kan tonmi thil hna hi punghman a cang tawnmi thil sawhsawh an si lo. Pathian nih a kan dawt caah ralringnak le i hliphaunak a kan pekmi tu an rak si deuh. Nang le kei teh kan thinlung a hak peng rih sual maw? Zeitik ahdah kan i hlau ve te lai? Khamhnak hi "FREE" tein pekmi le fawi tein cohlan khawhmi a si ruangh ze rel loin

na um soal maw? I hlau caan a cu cang. Peter cu arkhuang nih a thangh khah! (Luka 22:34). Khamh hnangamnak kan ngeih rih lo ahcun tuni hi kan sualnak i ngaihchih in Bawipa sinah kir caan a si. Bawipa nih a kan zaangfah caah caan a um rih!

Dal 10-nak
Pathian Hngalhmi Kan Si Maw?

“Cu ni cu a phak tikah, mi tampi nih keimah cu, ‘Bawipa, Bawipa! Na min Pathian bia kha kan chim i na min in khuachia kha tampi kan thawl hna,’ an ti lai. Khi tikah annih cu ka thawh hna lai i, ‘Nannih cu aho nan si kha kan hngal bal hna lo. Kal ko u, that lonak a tuahtu hna,’ tiah ka ti hna lai.” Matthai 7:22-23

Wresident Donald Trump cu kan hngalhmi a si tiah White House ah amah ton ah kal usih law kan tong kho nemmam lai lo. President cu chim lo, amah cawngtu ah an chiahmi securities pawl zong nih luhnak nawl (permission) an kan pek lai lo ding hi a fiang tuk. Aruang cu, Trump nih a kan hngalh ve lo caah a si – kanmah nih kan hngalhnak lawng arak za lo. Cu ve bantuкин, Pathian hi kanmah lawng nih hngalh arak za loh. Amah Pathian zong nih hngalhmi si ve hrimhrim kan herh. "Pathian nih a ka hngal ve hnga maw?" timi bialhnak hi i hal tuah hna usih. Matthai 25 chungah timhcia tein a ummi ngaknu panga lawng nih nupi thi tlangval an ton khawh. Adang panga

cu innka a khar kenh hna i 'kan hngal hrimhrim hna lo', tiah a ti hna (Matthai 25:1-13). Bawipa nih hngalhmi kan si ko, tiah rak i ruah sual i innka khar kenh ding hna rak um sual kan fawite ve hih.

"Ahozmanh nih zulh nan ka duh ahcun mah zawnruahnak kha nan ngol lai i nifa tein nan vailam kha nan i put lai i nan ka zulh lai." Luke 9:23

Jesuh nih uar tuk a duh lo. Nain, atu kan chan zoh ahcun uartu a ngei taktak. Tuni ah Jesuh hi kan sinah rak tlong seh law hman kan thlakpi viar la. A fiang tuk. Kan kuh kan reh rih hoi la. Selfie zong kan thlakpi lai i kan snapchat le Facebook ah kan taar lai. "Like" le "Comment" ah chun nitlak kan buai ngai men lai. Aruang cu Jesuh hi "idol" pakhat bantuk in micheu nih cun kan rak uar. Jesuh hi vawlei cung hlasak thiam minthang pawl bantuk in a uarmi kan tampi. Bawlung chuih thiammi Ronaldo le Messi kan uarning bantuk in micheu nih cun kan uar. Bia dangin kan chim ahcun Jesuh "fan" (thapetu) sawhsawh kan si. Sihmanhsehlaw, Jesuh nih "fan" a duh lo. Uartu zong a duh in a herh fawn lo. Hmanthlakpitu zong a herh lo i Jesuh kan uarnak kha va aupi len zong a herh fawn hoi lo. Jesuh nih a herh taktakmi pakhat lawnglawng a um. Cucu,

zeizong vialte kaltaak in le kan thihnak ding vailam
put in Amah “ZULH” hi a si. Jesuh hi idol pakhat
bantuk in uar loin amah hnu zulh tuhi i thim deuh
ko hna usih (Luke 14:25:33).

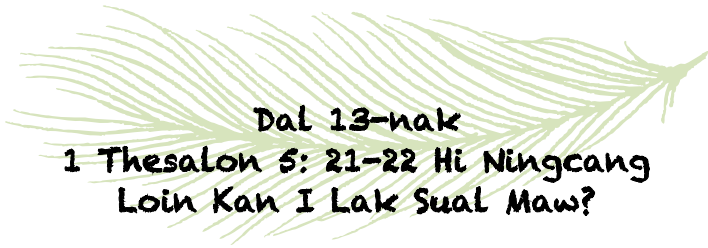
“Nannah cu nanmah ta nan si lo, Pathian ta nan si; a man in cawkmí nan si.” 1 Korin 6:19

Jesuh cu a ka Khamhtu le ka Bawipa a si, tiah kan lungthin dihlak in kan hun zumh tikah Thiang Thlarau pek kan si. Cu Thiang Thlarau cu Pathian ta kan si cang tiah a langhtertu hmelchunhnak a si. Khrih chungah kamhmi thluachuah vialte zong kan co hrimhrim lai tiah a fehtertu hi Thiang Thlarau thiamthiam cu a si (Efesa 1:13-14). Pathian fa kan si cang ti hmelchunnak zong Thiang Thlarau a si (Rom 8:9, 14). Pathian fa kan si ahcun a rocotu zong kan si colh. Kannih cu Khrih roco-hawi kan si (Rom 8:17).

Pathian Thlarau a ngeimi kan si cang. Cu a sullam cu kannih cu Pathian ta kan si cang tinak a si. Pathian chungkhar ah khumh kan si cang tinak a si. Kannih nih kanmah ta kan si ti lo, Pathian ta kan si cang. Biak kan chim le thla kan cam tik i "Bawipa" kan timi a sullam cu "a ka ngeitu na si" tinak a si.

Cucaah, “Bawipa” tiah kan auh caan paoh ahkhin “a ka ngeitu na si” tiah kan auh he aa khat. Kannih cu Pathian ta kan si khawh nakhnga, kan caah Khrih nih Vailamtahnak ah a nunnak a pek (Titus 2:14). Kannih cu a kan zaangfah caah a thisen in cawkmi kan si (1 Korin 6:19). Tu le meheh thi in a si lo, a sunglawimi Amah thisen theng tein cawkmi le tlanhmi kan si (Efesa 1:7; 1 Peter 1:19). Hi ruangah hin, kannih cu kanmah ta kan si ti lo. Kan kedong in kan sam-par tiang hi Pathian ta an si dih cang. Kan nunnak a hram in a dongh tiang; cun kan caan vialte zong amah ta an si dih. Cu a sullam cu, kanmah duhning in khua kan sa kho ti lo tinak asi. Kan duhna paoh ah kal khawh kan si lo. Kan duhmi zoh khawh kan si ti lo. Kan duhmi din le ei khawh kan si ti lo. Pathian ta kan si caah Pathian nih a kan uk cang. Cucaah, kan caah a nunnak a pe i a kan cawtu kan Bawipa duhning in khuasak thiammi zumtu si hna usih. Pathian vel cu pakpalawng ah kan ser ding a si lo (Galati 2:21).

Dal 13-nak
1 Thesalon 5: 21-22 Hi Ningcang
Loin Kan I Lak Sual Maw?

"Zeizong vialte kha hneksak dih hna u: a thami kha i chiah u law, thil tha lo paohpaoh kha hrial hna u"
1 Thesalon 5:21-22

Si Bible ca caang hi Lai mino cheukhat nih ningcang lo in kan i lak caah kan nun hrawktu a si tiah ka ruah. Cheukhat kan unau zudingmi le zukhmawm a tawngmi nih, "Bible nih pei zeizong vialte va hneksak ulaw, a tha mi paoh kha nan tuah lai i, a chiami paoh kha nan hrial lai a ti" tiah an chim tawn. A ngaite tiah ahcun, hi Bible ca cang nih mah kha a rak chim duhmi a si lo. Hi ruang ahhin mi nunnak tampi a hrawh cang hna. A kenkip kan hneseknak ah mino tampi sualnak ah kan tlu tawn. Cucaah hi Bible ca caang hi a tawinak tein fianter ka duh.

Thesalon khua Khrihfabu hi a piangthar cangmi an si. Pathian zong an duh. An zumhnak zong a thawng i a fek. Paul zong nih aa bochan tukmi hna

an si. Amah zong nih a dirhmi Khrihfabu a si fawn. Zarh thum chung thawngtha a chim. Pathian an zumhnak a thawng cu Rom khualipi tiang a thang. Pathian aa bochan tukmi Khrihfabu an si. Annih cu Jesuh Khrih rat than lai caan hmanh kha a hngakmi an si. Cucaah, hi Bible caang nih a kan cawnpiak duhmi hi, "zei thil paoh a chia he, a tha he va tuah dih ko ulaw, a chiami kha nan kaltaak lai i a tham i paoh kha nan i chiah lai" tiah Paul nih bia a cahmi hna a si hrimhrim lo. A piangthar cangmi Khrihfabu zong mah bantukin biacah ding cu a sullam um lo.

Paul nih hika Bible caang i a chim duhmi cu hihi a si:

"Zei bantuk thil kan tuahmi hmanh hi Bible he aa kalh soal maw, Pathian Bia nih zeitindah a kan cawnpiak, Pathian nih a duhmi a si maw ti kha tha tein Bible he nan zoh chih lengmang lai" tiah Paul nih a chim duhmi a si. Soal a simi, "zudin le sa-ei pawl hi nan tuahsernak in va hneksak viar hna ulaw, a that lo ahcun va hrial uh" tiah a chim duhmi a si loh.

King James Version ahcun "Prove all things" a ti. A sullam lam cu, nan tuahmi thil paoh kha Bible he aa kalh soal maw ti kha tha tein nan zoh lai i "prove" nan tuah peng lai ti khi Paul nih a chim duhmi a si. Phun dang in kan chim ahcun Paul nih Bible ningin ze i paoh biachahnak nan ngei lai ti khi a si. Hihi keimah pumpak ruahnak sawhsawh si loin Bible thiamsang scholars pawl nih an tialmi

"commentary" cauk zohchih in ka tialmi a si. Cun, ka professor pa zong ka hal i a ka hrilhfhah rih fawn.

"Bible nih ze i paoh va hneksak uh a ti ko" tiah zuu, kuak le sii tha lo hna va hneksak soal lai ci. Mah kha hi Bible ca caang nih a chim duhmi a si lo. Hitin kan i ruah palh soal caah thil kan hneksaknak ah soal ah kan tlu tawn hih. Kan hnesakmi that lonak ah kan taap thai tawn. Cu nih mino kan nun a kan hrawh ko rua ka ti. Cucu Satan hlennak hriamnam pakhat bantuk zong a si. Zei thil kan tuahmi paoh Bible he zohchih lengmang hna usih (1 Peter 1:7). Bible hi kan tahfung tha bik si zungzal ko seh (2 Tim. 3:15-17).

Dal 14-nak
Vailam Ah Khrih He

"Kei cu Khrih he a vailam tahnak ah khan thah ka si cang. Cucaah a nungmi cu keimah kha ka si ti lo, ka chung i a ummi Khrih tu hi a si deuh. Atu i ka nunmi nunning hi, a ka daw i ka ca i a nunnak a pemi Pathian Fafa zumhnak thawngin ka nung." Galati 2:19-20

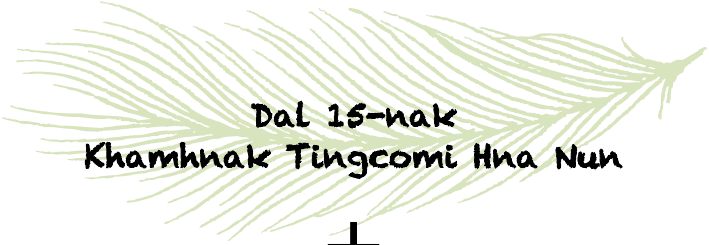
"Cu asi caah, aho hmanh Khrih chung i a um ahcun sertharmi asi cang, thil hlun vialte kha an lo dih cang i, zohhmah, zeizong vialte kha a thar ah an cang dih cang" 2 Korin 5:17

Kannih zumtu cu, kan Bawipa Jesuh Khrih vailam cung i an kenh lio ahhin, kannih zong kan sualnak vialte he kenhchih kan si. Cucu zumhnak in kan cohlan a hau (Rom 6:11). Kan Bawipa Jesuh lawng vailam ah an kenh lo. Kannih zumtu zong kenhchih kan si ve. Cun, vailam ah kenhchih kan si hnu ah Khrih a thihnak phumchihmi kan si rih. Khrih an thahnak le an phumnak ah kannih zong zumhnak in kenhchih le phumchih kan si lawnglawngah Khrih ah

“sertharmi” (new creation) kan si kho (Rom 6:4). Kan sualnak vialte khenhchih dih a si cang. Khrih ah sertharmi kan si nakhnga kan sualnak vialte cu phum a si cang. Cun, Khrih cu ni thum hnu ah a tho ðhan i a thi ti lai lo ti kha kan hngalh. Kannih zumtu zong a thihnak ah kan thih ve caah a thawhðhannak a thar tein thawhpi kan si ve. Hlan lio kan pum le thawhpi ðhanmi kan pum aa lo ti lo. Hlan lio kan nunning le sertharmi kan nun zong aa lo ti lo. Kan zeizong vialte hi a thar an si dih cang. Khrih cu a thawhðhan hnu ah Pathian caah a nung (Rom 6:10). Cucaah, kannih zong kan mithar sinak he Pathian caah kan nun ve cang ding a si. Khrih nih a thipi cangmi kan pum hi sual tuahnak ah kan hman ti ding asi lo. Kannih cu Khrih ah “sertharmi” kan si cang.

Khrih vailam cung i an khennak ah kenchih kan si ve lo i, a thihnak le thawhðhannak hi kannih zumtu zong nih zumhnak in kan i hrawm ve lo ahcun Khrih ah “sertharmi” (new creation) kan si kho lo. Cun, Khrih ah sertharmi kan si lo ahcun Pathian caah nun khawh a si lo.

Dal 15-nak
Khamhnak Tingcomi Hna Nun

“Zumhnak chung i nan um le um lo kha nanmah le nanmah kha i hal tuah u. Nanmah le nanmah kha i hneksak uah u. Jesuh Khrih nan chung i a um kha nanmah le nanmah nan i hngal lo maw? Nan i hngalh taktak lo ahcun hneksaknak ah a tlingtlak lomi nan si tinak a si hnga.” 2 Korin 13:5

Wathian nih an khamh taktak ahcun amah ta na si cang ti hmelchunhnak ah Thiang Thlarau an pekmi hi rian a ÷uan hrimhrim lai. Cu Thlarau cu na chungah rian a ÷uan lai i nikhat hnu nikhat Khrih muisam lo chin lengmang in an ser lai. Sual kha sual a si ti an hngalhter lai i an hngalhter mi sualnak tei khawhnak ÷hawwnak (power) zong an pek lai. A hlan na rak tlaihchanmi vawlei thil pawl kha pakpalawng a si ti an hngalhter lai. Thla na cam tikah na hngam lai i lawmhnak in na khat lai. Na rawl thaw bik cu Pathian Bia a si mi Bible a si lai. Biaktak chung na pil deuh paoh ah khamh a si rih lomi pawl caah dawtnak le siaherhnak lungthin na ngei deuh lai.

Midang that lonak nakin nangmah that lonak naa hmu deuh thluahmah lai. Misual na si kha Thlarau nih an hngalhter lai i cu buin Pathian nih zeitluk in dah an dawt kha na hngalh lai. Lawmhnak biachim na daithlang lai lo. Thlarau lei in na thatang lai. Pathian nih a khamh taktakmi hna cu thangthat an huam rih lai. Zumtu fale he hawikomh an huam fawn lai. Teinak nun an ngei lai. Nain, vawlei an nun chung cu an tling thlu (perfect) kho lai lo. Sihmanhsehlaw, Pathian nih a khamhnak taktakmi hna cu, sualnak an tuah sual caan ah Pathan ka ngaihchiatter ti kha Thlarau nih a hngalhter hna i an lungthin a kekkuai zungzal (Matthai 5:4).

"Cucaah cun, nan chungah hi rian ttha a thawktu Pathian nih, Khrih Jesuh Ni ah hi rian cu a lim tiangin, a tuan zungzal lai." Filipi 1:6

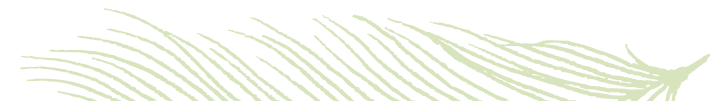

Dal 16-nak
A Thianghlimmi Nun

 aimi nih biatak deuh in “thian hlimh nun” kong hi kan aupi a herh cang. Kan pale zong nih thawngtha an kan chimh tikah faak deuh in aupi kho hna seh law a tha tuk hnga. Mino pek, upa pek kan si ah a zeiti loin khuasak hi kan i ralrin deuh cu a herh ko, tiah ka ruah. Wedding ah a thiangmi thit-umhna a tlawm ngaingai cang. Nun thianhlimhna zeiah kan rel lo caah i thinh-umh hlan ah ningcang loin khua a sami mino kan karh chin lengmang. Kan nulepa zong nih din-ei pah le zuk-hmawm pah in Pathian riantuan hi apoi ah kan ruat fawn lo. Jesuh Khrih nih a kan hlanh chungmi kan pum hi kan pumsa duhna diriamhna kip ah kan hman soal tawn (1 Korin 6:19).

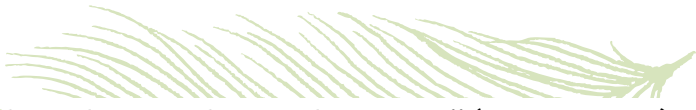
A ngaingai kan ti ahcun, thianhlimhna hi Khrihfa nun ah a murupi (principle) a si. Khrihfa nun i karhlanna ah step pakhatna a si, tiah ti usih law kan palh lai lo. Khrihfa simi nih nun thianhlimhna

kan ngeih lo ahcun Khrihfa sinak step pakhat hmanh kan phan rih lo tinak a si. Nun thianhlimhnak hi pianthar he zong zeihmanh aa san lem lo. Perfection he zong zeihmanh aa pehtlai fawn lo. Khrihfa kan sinak ah nun thianhlimhnak hrimhrim hi aa telchih cangmi arak si. Laimi Khrihfa kan sinak hi kum 100 a luan ve cang. Khrihfa kan sinak ah step pakhatnak hi kan lawnh ve cang maw, tiah i hal tuah hna usih.

Khrihfa cheukhat cu Khrihfa sinak menmen in vanram kai kan duh. Vancung khua kai cu kan duh nain Pathian kan duh lo. Pathian fialmi tuah kan i tim fawn lo. Kan zumhnak lawng kan i rinh i tuahsernak pakhat hmanh a um tawn lo. Tuahsernak aa tel lomi zumhnak cu a thimi zumhnak a si (Jeim 2:17). Zumhnak le nawngaihnak cu aa zuldawi zungzalmi an si hi kan philh lo ding a biapi tuk. Khamh kan sinak a langhtertu cu kan nun ah a tlaimi nun thianhlimhnak le kan thil tha tuahmi hna hi an si (Efesa 2:10).

Kannah cu vawlei ser hlan piin Pathian nih Khrih ah Amah ta si dingin arak kan thim cangmi kan si caah a hmai ah a thiangmi kan si awk a si (Efesa 1:4). Peter nih nun thianhlimh kongah hitin a kan cawnpiak, “Nannah a kotu hna Pathian cu a thian

bantukin nannah zong thiang ve u” (1 Peter 1:13-15).
Hebru catialtu nih hitin a kan cawnpiak ve,
“Midang he rem i zuam u law nunnak thiang in nun
i zuam u, zeicahtiah nunnak thiang ngeih loin
ahohmanh nih Pathian an hmu kho lai lo” (Hebru
12:14).

“Pathian nih sualnak tuah lengmang dingin a kan au
lo, mithiang si ding tu ah a kan auh” 1 Thesalon 4:7

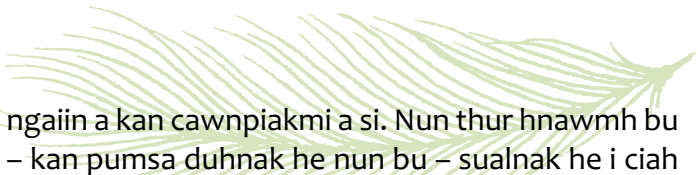

Dal 17-nak
A Thiang, A Thiang, A Thiang

Kan Bible ze cauk nih dah "sualnak" kong hi tam bik a òal? Nun thianhlimnak kong hi teh ze cauk ahdah tam bik kan hmuh? Leviticus na ti men lai. Leviticus na ti ahcun na hman. Leviticus cauk nih hin nun thianghlim tein amah Pathian he hawikomhnak ngeih a biapitnak kong kha tampi a kan cawnpiak. Minung cu kan soal ruang le kan thurhnawmh zongah Pathian cu kanmah he hawikomh a duh zungzalmi a si. Cucaah, kanmah he hawikomh khawhnak lam a sersiamtu zong hi Amah lila asi. Sihmanhsehlaw, Pathian cu a thiang i kannih cu kan soalnak he a thurhnawmmi kan si. Leviticus cauk chungah, "nan thianghlim hrimhrim a herh" tiah atu le atu a nolh.

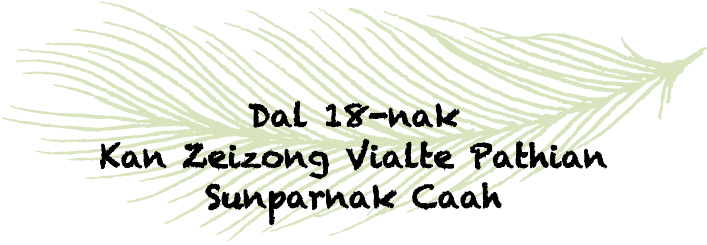
Cun, Peter nih, "Nannah an kotu hna Pathian cu a thian bantukin nannah zong thiang ve u. Keimah ka thian caah nannah zong nan thian ve awk a si" (1 Peter 1:15-16) a timi hi Leviticus cauk chungin charmi a si (Lev. 20:7). Cucaah cun, Pathian he hawikomhnak òha tein kan ngeih duh a si ahcun kan thian hrimhrim a herh. Cucu, Leviticus nih fiang

ngaiin a kan cawnpiakmi a si. Nun thur hnawmh bu
– kan pumsa duhnak he nun bu – sualnak he i ciah
bu – le vawlei he i hawikomh bu in a thiangmi
Pathian he hawikomhnak (relationship) ða ngei
khawh a si lo. Kan lungthin chung ah sual tuahnak a
um hmanhah kan thlacamnak a tui kho ti lo.

Careltu, kan nun i check ðan hna usih. Pathian cu
a thinghlimmi a si, amah he hawikomhnak ngeih
kan duh ahcun nun thian hlimhnak ngeih i zuam ve
hna usih. Kan zohmi hmanthlak a thiang maw? Kan
zohmi video a thiang maw? Kan zukmi hi an thiang
maw? Thiang Thlarau biakinn a simi kan pum hi a
thiang lomi zu dinnak, kuak zuknak, le aa dawhcah
lomi nulepa sualnak tuahnak te hna ah kan hmanhah
sual maw? A piangtharmi kan si hnu ah hi bantuk
thil kan tuah ruangah Hell cun kan tla lai lo nain Hell
a tla dingmi lawng nih an tuah tawnmi thil an si. Na
pum caah rawknak an chuahpi lai pin ah Pathian he
hawikomhnak ða tein na ngei kho lai lo. Hi bantuk
thil kan tuahmi nih a kan dawnh lengmang ko la.
Khrihfa kan nun cu Pathian he i hawikomhnak
ngeih hi a si.

"A thiang, a thiang, a thiang, Ralkapbu Bawipa cu
a thiang!" Isaiah 6:3

Dal 18-nak
Kan Zeizong Vialte Pathian
Sunparnak Caah

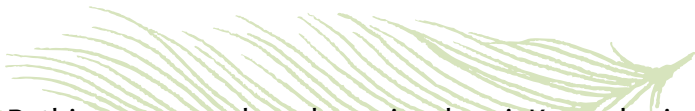

“Cucaah, na ei ah siseh, na din ah siseh, na tuahmi paoh cu Pathian sunparnak ca ah si dih ko hna seh.” 1 Korin 10:31

Pathian nih minung hi a kan herh lo. Sermi thil dang zong a herh hna lo. Pathian cu zeizong vialte cunganawl ngeitu lawng si loin, zeizong vialte hi tling khithket tein a ngei dihmi a si. Pathian cu a tlingmi (perfect) a si. Herhbaumi ze hmanh a ngei lo. Minung a kan herhnak aruang pakhat te hmanh a um lo. Nain, minung a kan sernak aruang cu Amah sunparnak caah a si. A lianngannak le a a thawnnak thangthat ding ah a si (Efesa 1:11-12).

“Annih cu keimah mi an si i keimah sunparnak petu dingah ka sermi an si.” Isaiah 43:7

Kannah cu Pathian sunparnak caah sermi kan si caah, kan tuahmi thil vialte nih hin Pathian sunparnak an pek ding a si. Kan tuahmi thil vialte hi

Pathian sunparnak caah an si awk a si. Kan zohmi, kan ruahmi, le kan ei, kan dinmi tiang in Pathian sunparnak caah a si ding. Cucu, Pathian nih minung a kan sernak chan a si. A sunparnak caah ser kan si caah minung kan nun chan cu a sunparnak langhter hi a si ko. Hihi zumtu hna kan caah cun kan nun hnawhchan le kan i lawmhna bik a si. Minung hi Pathian sunparnak petu ding tiang lawng ser kan si ahcun kan biapi lo tuk, tiah i ruah soal a fawite. Nain, minung hi Pathian ca'h kan rak biapit tuknak cu Amah sunparnak petu ding le kan tuahmi thil paoh in a sunparnak langhter dingah ser kan si caah a si. Kan Pathian bantuk Pathian a sunparnak a langhtertu dingah ser kan rak si hi zeitluk mithluachuak dah kan si!

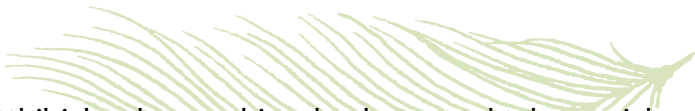

Dal 19-nak
Kawl Tung Lei Ah Tli Usih

"Ka duhmi cu amah Khrih hngalh le a thawhṭhan ṭhawwnak hmuh ve le temhinnak a inmi in ve le amah thih bantuk in thih ve lawng hi a si cang."
Filipi 3:10

Waul cu zarh khat a si ah cuarpantan a si. Chuahkehnak lei in Israel mi, Benjamin phun, Hebru mithiang a si. Judah mi nawlbia zulhnak leiah Farasi a si. Nawlbia zulhnak lei ti ahcun soi awk um lo a si (Phi. 3:4-6). Fim cawnnak zongah soi awk um lo a si. Hi thil vialte hi a caah miaknak a chuahpi tu le vanram kainak tiangah a rak ruah sual. Pathian ka ṭanh a ti nain palh ṭanh arak si. Sihmanhsehlaw, Khrih Jesuh he an i ton hnu ahcun cu vialte cu pakpalawng ah a rel dih hna. Khrih a co i Khrih he an i pehtlaih khawh nakhnga zeizong vialte hi a hlonh a dih hna. Khrih ah an i pehtlaihna ah a dawntu ding thil vialte hlawt a zei poi lo. Khrih he iton taktak ahhin cun dawhnak, minthannak, degree, rumnak, vawlei

thilri le chawva hi pakpalawng taktak an si ko (Khrih kan ngeih lo ahcun zeizong vialte hi pakpalawng an si tihi ka chim duhmi a si). Cucu Filipi 3 i Paul tehtekhannak hin fiang tein hmuh khawh a si.

Khamh a si cangmi hna nih an buaipei bikmi cu an khamhtu Khrih kong a si. Paul bantuk in Khrih hi an i nunpi. Vawlei hi an caah a thimi a si caah vawlei thil an ruat ti lo (Gal. 6:14; Phil. 3:19-20). Vawlei thil vialte hi an caah pakpalawng ah an hung cang. Vawlei zong an tei khawh fawn (1 Johan 5:4-5). A luancia caan ah an rak tlaihchanmi le an duhmi pawl kha an kaltaak dih cang hna hi Khrih lei tu ah an tli. Khrih caah ze paoh tuah an ngamh. Thih zong an ngam. Khrih caah harnak le ningzahnak temtuar zong an ngamh fawn. Khrih caah cun zeizong vialte kaltaak dih an ngamh. An hmurka lawng siloin an nun hrim zongin thawngtha an phuan. A liam cia caan ah palhna rel cawk lo kan tuah ko la. Ahohmanh kan tling lo (Jeim 3:2). Sihmanhsehlaw, hnulei thil kha kan i tlaih peng ahcun hmai ah tlik khawh a si lo. Taksa lei zongin thancho khawh a si lo. Thlarau lei zong ah than khawh asi lo. Cucaah, hnulei thil philh i zuam hna usih law Bawipa bochan bu he kawlung lei ah Paul bantukin tli ve hna usih.

“Vawlei hi siseh, a chung thilri hi si hna seh, tlahchan hna hlah u. Vawlei hi nan tlahchan ahcun, Pathian dawtnak kha nan chungah a um lo.” 1 Johan 2:15

Voikhat cu mipa pakhat a ke in khual a tlawng. A thil rit he rethei ngaiin aa tinhmi khua a kal lio ahkhin, lam thlang lei tikhur car chung in aw thawng pakhat a theih. Khuaruahhar ngaiin a hei fuh tikah a hmuhmi cu amah bantuk in khual a tlawng vemi pa a si. Tikhur car ah a tlami pa nih cun, “zaangfah tein ka chanh tuah. Hika tikhur car chungah ka umnak caan a sau tuk cang. A muih zong a mui. Zeitin ka um zong kaa hngal lo. Cun, ka rawl a taam, ka ti zong a hal” tiah a nawl. Khual tlawngmi pa nih a pawngkam zunhri a van cik zau i tikhur car chung ahcun a hei thlak. Tikhur car chung a ummi pa cu hitin bia a hei cah, “zunhri kan van thlak lai le, fek tein na kut hnih in naa tlah lai. Cun, cunglei in kan van dawh lai caah

naa tlaihmi hri hi na thlah bak lai lo” tiah bia tha tein a cahta hmasa.

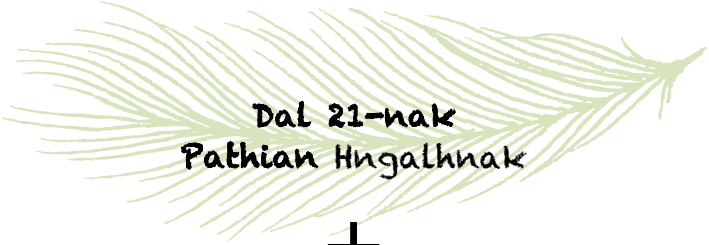
Cunglei in zunhri cu a hei thlak hnawh. Tikhur car chung ummi pa nih cun fek tein aa tlaih ko. Nain, cunglei a phanh lai ahkhin aa tlaihmi hri cu a thlah soal caah tang ah a va tla diam. Cunglei ummi pa a khuaruahhar. Hri cu a hei thlak hnawh than i tuan deuh bantuk khan a dawh than. Cunglei a phak deng ahkhin a hri tlaihmi cu a thlah soal i tanglei ah a tla than thiamthiam. Cunglei a ummi pa nih tikhur car chung ah lungrethei in a ummi pa cu a chanhchuah kho thai lo. Aruang cu, tikhur car chung a ummi pa nih zunhri kha fek tein a rak i tlaih lo. A orhlei kut khat lawng in a rak tlaih i a kehlei kut in a vawlei thilri chiahnak bag pi kha a rak i tlaih. A vawlei thilri a chiahnak bag kha kaltak seh law, a kut hnih in zunhri kha fein aa tlaih hnga i a chuak kho ko hnga. A nunnak zong a him ko hnga. Nain, a bag pi cu a thlah sian lo caah chuak kho thai loin tikhur chung ahcun a kaltaak.

Zumtu zong hi tikhur car chungah a tlami pa bantuk kan si tawn ve. Pathian hi kan orhlei kut in aa tlaih i vawlei hi kan kehlei kut in aa tlaihmi kan rak um. Pathian hi kan kut hnih in fek tein aa tlaih kho lomi kan rak um. Pathian hi kan kut hnih in fek tein kan i tlaih lo ahcun muihnak chungah kan taap ve ko la. Sualnak le muihnak horkuang chungah kan um ve ko lai. Mi zehmanh bawi pahnih sal kan si kho lo (Matthai 6:24). Pathian kan biak ahcun

vawlei le a chung thilri vialte hi kaltaak hna usih law a nung Pathian lawnglawng nih kan thazaang dihlak in kan kut hnih in fek tein i tlaih peng ko hna usih. Pathian lawnglawng nih hi vawlei muihnak le harnak chung hin a kan chanhchuah khawh lai.

“Vawlei he i hawikomh hi Pathian he i ral a si ti kha nan hngal lo maw?” Jeim 4:4

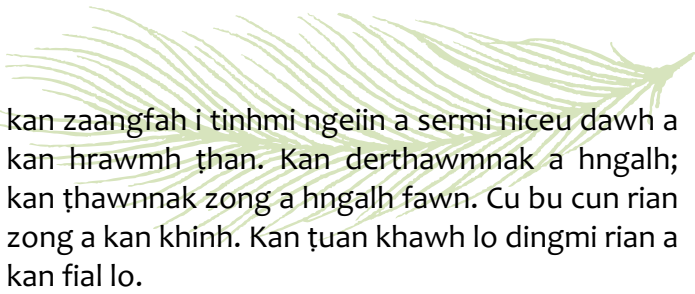

Dal 21-nak
Pathian Hngalhnak

“Hi bangin Bawipa nih a ti: “Mifim nih a fimnak kha i porhlaw hlah seh, mithawng nih a thazang kha i porhlaw hlah seh; sihmanhsehlaw ahohmanh nih porhlawt a duh asi ahcun hi tu hi i porhlaw deuh seh: Keimah theih le hngalh hi. Zeicatiah keimah cu Bawipa ka si i dong lomi dawtnak kha ka pek hna i vawlei cungah hin biading le dinnak kha ka tuah; hi thil hna hi ka lunglawmhnak an si,” tiah Bawipa nih a ti.” Jeremiah 9:23-24

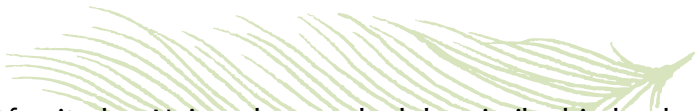
Kan hmuh khawh lomi ram lak lily pangpar hmanh a thuamtu kan Pathian. Minung cu um rih seh, kan cung i a zuangmi vate hmanh nifatin rawl a petu hna hi kan Pathian a si (Matthai 6:26). Kan cung vate pakhat hmanh khi Pathian nawlIngeihnak tal loin vawlei ah an rak tla lo. Zeizong vialte a sertu, a ngeitu le nawlIngeitu cu nangmah le keimah kan Pathian a si. Amah tinhning in zeizong vialte hi an kal (Efesa 1:11). Pathian nih tinhmi ngei in kan dihlak hi a kan ser. Nifatin in a thimi tampi lakah kannih zong a

kan zaangfah i tinhmi ngeiin a sermi niceu dawh a kan hrawmh ðhan. Kan derthawmnak a hngalh; kan ðhawnnak zong a hngalh fawn. Cu bu cun rian zong a kan khinh. Kan ðuan khawh lo dingmi rian a kan fial lo.

Kannah cu Pathian hngal dingin Pathian tinhpiakmi kan si (Jer. 31:34). Pathian cu a nungmi Pathian a caah Pathian cu carelnak le mi chimhnak lawng in hngalh kan i timh ding a si lo (Jer. 10:10). Kan Pathian cu a nungmi Pathian asi caah kan nunnak hrimhrim in a ðhawnnak le zumh awktlak a sinak hi kan hngalh fian a biapi tuk. Kan Pathian cu kan hngal thlu kho lai lo. Minung thluak in hngalh thlu khawh si seh law kan Pathian hi a hme tuk hnga. Nain, minung nih kan hngalh khawh tawk ding a za in hngalhnak a kan pek ve ticu al awk ðha lo a si ve. Kan Pathian cu duh a nung. Hngal taktak usih law hngalh chinchin kan duh lai. Hngalh kan duh taktak ahcun kan cungah a ðhawnnak le zumh awktlak a si nak hi aa phuang deuhdeuh ve fawn lai. Pathian kan duh ahcun Pathian kan ngeih khawh. Cathiang nih Pathian cu naih ulaw an naih ve hna la a kan ti (Jeim 4:8).

Job nih hitin a ti ve, “hna theihnak lawngin nangmah cu kan rak in theih, sihmanhsehlaw atu cu ka mit in kan hmuh cang” (Job 42:5). Hih Job nih a mit in a hmuh taktakmi si loin a ðhawnnak le zumh awktlak a sinak tu kha a nunnak in a teh cangmi tu arak si. Pathian ka hngalh ko ti cu a

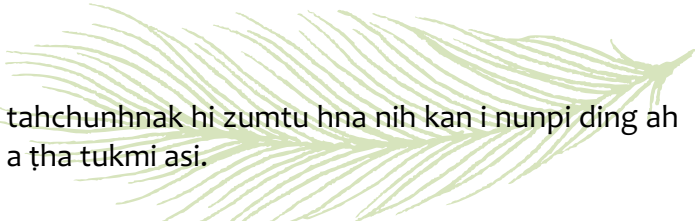

fawite ko. Nain, a kong relnak le mi nih chimhnak sawhsawh lawng in hngalh sual a fawi tuk. Hi bantuk hngalhnak cu thluak lawng in hngalhmi an si caah santlaihna a ngei lem lo. Caan kan pek deuhmi kan hawikom cu an kong rel hau lo le mi nih chimh hau loin kan hngalh ko hna. Cu bantuk cun Pathian zong hngalh kan duh ahcun Amah hawikomhnak tha tein (right relationship) ngeih a herh ve. Amah he hawikomhnak tha tein a ngeimi nih cun Pathian hi an nun hrimhrim in an hngalh.

“Hngakchia chuakka bantuk si u law thlarau hnuk kha duh u, cu thlarau hnuk nan din thawngin nan ðhang lai i khamhnak nan hmuh lai.” 1 Peter 2:2

Mipa pakhat nih uico pahnih a ngeih hna. Pakhat cu a nakmi a si i adang pakhat cu a raangmi a si. An pahnih in an i tia veve. Voikhat cu mipi hmai ah a chuahter veve hna i mipi cu biahalnak a tuah hna. “Hi uico pahnih hi ka sehter hna lai i zeï nih dah a teï hnga?” tiah biahalnak a tuah hna. Mipi nih uico nak kha rumra a ngeih deuh caah “uico nak nih a teï lai” an ti. A van sehter ciammam hna i uico raang nih a teï diam. A thaizing ah a chuahti ðhan hna i tuan deuh a halning te cun a hal ðhan hna. Mipi nih “uico raang nih zahan ah a teï ko cang le, a tu zongah a teï rih ko lai” an ti. A van sehter hna i uico nak nih a teï diam. Mipi an khuaruahhar i biahalnak an tuahmi cu, “ziah, na uico hi hitin teï hi an i chawn?” an ti. Mipa nih, “sung seh ti ka duhmi paoh hi zan khuadei rawl loin ka hren i, teinak hmu seh ti ka duhmi paoh hi rawl khim tein ka pek” a ti. Hi

tahchunhnak hi zumtu hna nih kan i nunpi ding ah a tha tukmi asi.

Minung kan chungah hin thil pahnih an um: taksa duhnak le Thlarau duhnak an si (Rom 7:14-25 le Galati 5:16-26). Kan taksa nih a duhmi cu Thlarau nih a duhmi he khan aa ralchanh i Thlarau nih a duhmi cu kan taksa nih a duhmi he khan aa ralchanh ve. Annih pahnih cu ral an si. Cathiang nih kan taksa duhnak zuhl lo ding hi a kan cawnpiak. Kan taksa duhnak kan zuhl ahcun Pathian kan lawmhter kho lo (Rom 8:8). Cucaah, Thlarau duhnak tuah kha zumtu nun a si. Thlarau lamhruaining in nifatin thutdir hi Pathian nih a kan duhpiakmi a si. Sihmanhsehlaw, zumtu tampi nih kan tuah kho lo. Zeicahtiah, kan Thlarau rawl pek le cawmken kan thiam lo caah a si. Kan huam lo ca'h zongah a si tawn.

Uico pahnih tahchunhnak kan van lak bantuk khan, teinak hmu seh ti kan duhmi paoh rawl kan pek ve a herh. Na taksa nih maw teinak hmu seh ti na duh, na Thlarau nih dah? Na Thlarau rawl pek na daithlan paoh ahcun a derthawm lai i na taksa duhnak a thawng lai – na taksa duhnak nih an hruai lai. Na taksa duhnak nih an hruai paoh ah Pathian na lawmhter kho lo tinak a si. Cucaah, kan chung ummi Thlarau a thawnnak khawh nakhnga Thlarau nih a duhmi ti le rawl hi khim tein pek ve a hau. Thlarau ti le rawl cu Bible rel le thlacam hi a si.

Kanmah pumpak tein Bible rel le thlacamnak kan ngeih lo ahcun kan thlarau a thawng kho lai lo. Kan Thlarau a thawn lo ahcun kan taksa duhnak nih a kan tei lai i kan sung tawn ko lai. Rawl pekmi uico lawng a thawng i teinak a hmu. Na nunnak ah ze i nih dah teinak a hmuh ve? Na taksa duhnak nih maw an tei, na Thlarau nih dah? Zei nih dah nan nun lam an hruai. Kannih zumtu cu teinak hmu dingah auh kan si. Kannih cu teitu hna nakin teitu kan si deuh (Rom 8:37).

“Sihmanhsehlaw nannih cu cuticun nan nung lo; Thlarau hruaining tu in nan nung deuh – Pathian Thlarau a ngei lomi cu Khrih ta an si lo.” Rom 8:9

Satan cu sual puhtu a si (Biathlam 12:10). Vancung khua kan Pathian sinah Pathian dawt tukmi fale hna sual a kan puhtu asi. Thil kan tuah sualmi a um caan ah kan lung chungah ruahnak tha lo (negative) a ra colh tawn. Sual phuhrunnak kan ngei. Mah hi nih hin Pathian he a kan hlatter tawn caah thlacam zong kan huam ti lo. Pumh le thangthat zong kan huam ti lo. Lungdongh in hawi sin chuah hmanh a huam ti lomi kan rak tam tuk. Mah bantuk kha Satan pa sinin arami lawngte an si. Kan i hlenter ding a si lo. Ralkap pawl nih an tukmi ral pawl hi fiang tein an hngalh. Kannih zong Khrih ralkap kan si ve caah Satan hi kan doh ve ding a si. Kan doh ahcun a kan zamtaak ko la (Jeim 4:7). Cun, ralkap nih ral an tuk tikah hriamnam an herh bantukin kannih zumtu zong nih kan herh ve. Cucu, Bible rel le thlacamnak asi. Bible rel le thlacamnak kan ngeih lo ahcun kan sung lai.

Cun, kan dohmi Satan pa kong kong hi a buaktlak cun kan hngalh herh fawn. Paul nih cun ka zumhmi ka hngalh a ti (2 Timote 1:12). Kannih zumtu zong

nih kan zumhmi le kan dohmi kan i fian ve ding a biapi tuk. Minung nih ral ngan bik kan ngeihmi cu Satan a si. Minung an si bal lo (Efesa 6:12). Satan cu mi lihchim a si (Johan 8:44). Sual puhtu a si (Biathlam 12:10). Chiandehi bantukin Pathan dawtmi fale (Efesa 5:1) hna seh awk ah aa chok zungzalmi a si. Khrih nih ralthuam tling a kan pek cang (Efesa 6:10-20). Cucaah, zumtu kan rian cu fimhring te le timhcia tein um zungzal i kan ral Satan doh hi a si (1 Peter 5:8).

Satan nih a kan hlen sual tikah kan lungdong hlah seh. Zeicahtiah, Pathian le minung karlak ah remnak a kan serpiaktu le nawlpiaktu Bawipa Jesuh Khrih kan ngei (1 Timote 2:5). Satan nih sual a kan phawt lioah Pathian sin a kan nawlpiaktu Jesuh Khrih kan ngei (1 Johan 2:1). Ziah, sual phuhrung in kan lung a dongh? Satan nih na lungchung ah “na sual” an ti lio ahkhan, Pathian nih, “na sual lo tiah biakhiahnak” a kan tuahpiak ve. Pathian kan lei a ðan ahcun aho nih dah a kan tei lai? (Rom 8:31). Bawipa nih “nanmah khamh awkah ka kut a tawi lo, bawmhna nan halmi theihnak caah ka hna a chet a lo” a ti (Isaiah 59:1). Bawipa cu kan caah a zungzal in timhcia in a um. Kan lungdong hlah seh. Satan nakin a ðhawng deuhmi Pathan kan ngei. Kannih cu Thlarau thluachuah phun kip co dingah Khrih chungah thim cangmi (Efesa 1:3). Kannih cu Pathian dawtmi fale kan si (Efesa 5:1). Sermi thil vialte lakah cungnung bikmi kan si (Jeim 1:18). Thawwnak a kan

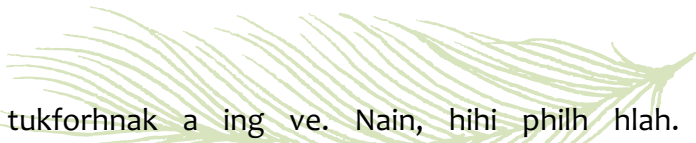
petu Khrih thawngin zeithil paoh kan tuah khawh ko (Filipi 4:13).

“Tukforhnak nan cung i a tlungmi hi midang zong nih an in cio tawnmi an si ko. Pathian nih a biakamnak cu a zulh ko lai i nan in khawh leng tiangin tukforhnak cu nan cungah a tlunter lai lo. Tukforhnak nan in tikah in khawhnak thazaang an pek hna lai i chuah khawhnak lam zong an serpiak hna lai.” 1 Korin 10:13

Tuk forhnak kan in tikah duhthimnak pahnih kan ngei: Kan taksa duhnak tuahnak in maw kanmah le kanmah kan i diriamhter lai, asiloah kan Pathian dah kan lawmhter lai? Jesuh kha kanmah bantuk minung arak si ve ko. Nain, Satan tukforhnak a tei (Hebru 2:18; Matt 4:1-11).

A cunglei Bible ah kan rel cang. Tukforhnak kan cung i a tlungmi hi minung dihlak cungah a tlung ve ko. Thlarau lei ah kan i bochanmi kan pastor le evengelist pawl cung zongah a tlung ve ko. Pathian Fapa zong taksa in khuasak lio ah

tukforhnak a ing ve. Nain, hihi philh hlah. Tukforhnak kan cung tlungmi hi kan intuar khawh lomi an rak si lo. Pathian nawl peknak in Satan nih a kan tukforhmi a si. Cucu Pathian caah hneksaknak a rak si i Satan pa caah tukforhnak a rak si (Jeim 1:12-13). Kan Pathian cu zumh awk a tlak. Kan intuar khawh lo tiangin kan cungah zei bantuk tukforhnak hmanh a tlunter bal lo (1 Korin 10:13). Tukforhnak kan in tikah intuar khawh nak thazaang zong a kan pek lai i chuah khawhnak lam zong a kan serhpiak ko lai. Tukforhnak kan cung a tlung tikah lungsau tein Pathian sinah thawnak hal ko hna usih. Cun, 2 Korin 10:13 hi i cinken khawh ahcun a tha. Bible caang tampi kan i cinken khawh ahcun a tha chinchin (Ps. 119:11, 105). Tukforhnak chungin kan luat deuhdeuh lai tinak a si (Matthai 4 relchap). Kannih cu Pathian sermi kan si. Kan tuar khawh dingmi le tuar khawh lo dingmi Pathian nih a hngalh dih ko. Cucaah, kan tuar khawh lo dingmi cu kan cungah a tlunter hrimhrim lai lo. Kan Pathian cu zumh awk a tlak.

“Thawnnak a ka petu Khrih thawngin thil zeipaoh ka tuah khawh ko hna.” Filipi 4:13

"Tukforhnak chungah nan luh nakhnga lo hngilh lo tein um u law thlacam tuah u." Matthai 26:41

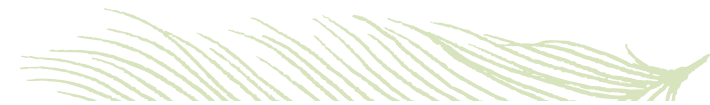

Dal 25-nak
Zumtu Hna Kan Advisor

“Sihmanhsehlaw nannih cu Khrih nih a Thlarau kha an toih cang hna. A Thlarau nan chung i a um paoh ahcun ahohmanh cawnpiaaktu nan herh hna lo. Zeicahtiah a Thlarau nih cun zeizong vialte kha an cawnpiaak hna i an cawnpiaakmi hna cu biatak asimi kha asi, a hmaan lomi an si lo.” 1 Johan 2:27

Mirang biafang “Advisor” kong chim ahcun ram dang ca cawngmi nih kan theih dih ko la. High school ahcun “counselor” kan ti hna. A biafang an i dang nain an sullam an i khat ko. Hi biafang pahnih nih a sawh duhmi cu “cawnpiaaktu” asiloah, “ruahnak cheutu” ti a si. College siangngakchia paoh nih cun “advisor” pakhat cio kan ngei dih. Cucu, Laimi kan community chungah kan luhpi ve. Atu ahcun, Khrihfa bu chung i department tam deuh nih “advisor” kan ngeih ve cang hna. Bia dangin “palai” ti zongin kan auh hna. A tha tuk. Nain, buu hruainak le sianginn ca cawnnak lawngah maw “advisor” hi kan herh hna hnga?

Pumpak pakhat cio nih nifatin kan nunnak ah “advisor” kan herh dih. Nihin kan chan hi tha tein zoh hna hmanh usih. Zumtu le zumlotu hmanh van i thleidan awk kan har ngai cang hih. Kan thil hruk aih le kan biachim nih zumtu kan sinak a langhter tuk ti lo. Zumtu tampi nih Pathian kan kaltaak tuk cang hih. Hi ruang ahhin lungrawh calh lo zawtnak (depression) zong a tamnak a si. Mah tein i thahnak (suicide) zong a tam fawn. Aruang tampi lakah pakhat cu zumtu kan nun ah “advisor” kan ngeih lo ruangah kan ruahning lawngte in khua kan sak hna caah a si. Dollar le vawlei thilri ah kan lungthin kan phum thluahmah cang. Hi vialte nih a donghnak ah a chuahpi tawnmi cu sunghnak, buainak le thihnak hna hi an si theu tawn. Cucaah, pumpak kan nunnak ahhin “advisor” cu kan herh hrimhrim ko ti a fiang.

Si cun hodah zumtu hna kan “advisor” cu a si ne? Zumtu hna kan “advisor” tha bik cu Thiang Thlarau a si (1 John 2:27). Thawngtha kan theihmi kan zumhnak in zumtu hna nih Thiang Thlarau kan ngei dih. Cu Thiang Thlarau cu Khrih ta kan si cang ti hmelchunhnak a si (Efesa 1:13). Pathian Thlarau a ngei lomi cu Khrih ta an si lo (Rom 8:9). Cu Thlarau cu nifatin kan nunnak ah nawlIngeihnak tling tein pe zungzal usih law, Amah nih a kan hruai ko lai. Cawnpiak kan herh caan ah a kan cawnpiak lai. Ruahnak a kan cheuh lai. Fim a kan chimh lai. Nain, kanmah minung fimnak le thawwnak kan i bochan chung paoh cu Thiang Thlarau rian a utan kho ve

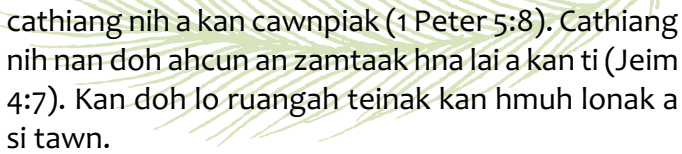

lai lo. Kan minung sinak hi aa dingh a herh – a thih a herh. Cucaah Thiang Thlarau lawnglawng hi hmunhma tling tein pek khawh kan i zuam zungzal hna lai. Thiang Thlarau cu kanmah bawmtu ah pekmi a si (Johan 14:26).

“Khrih Jesuh ralkap zumh awktlak bantukin sifah innak ah khan ing ve ko.” 2 Timote 2:3

Zumtu cu Khrih ralkap kan si. Cucaah kannih cu nifatin raltu pengmi kan si. Ral kan tuk lo ahcun Khrih ralkap kan si lo. Cun, ralkap nih kan tukmi ral hi zeitik hmanh ah minung an si bal lo. Satan le a rian tuannak hi an si (Efe. 6:12). Tuni zumtu tampi, Khrih ralkap tha a simi hna nih kan ral aa fiang lomi kan um. Cucaah, inn chungkhar ah buainak a chuak tawn. Nu le va karlak ah rem lonak a chuak tawn. Zei ruangah kan ti ahcun kan ral a simi Satan pa doh loin minung le minung tu kan rak i doh caah asi. Minung le minung i doh loin Satan pa hi doh cang hna usih. Kan ralpa Satan hi chiandeuh a rawltaammi bantuk in Pathian dawtmi fale hna seh awkah din loin aa chok zungzal (1 Peter 5:8). A nuammi chungkhar hrawh aa tim zungzal. A nuammi Khrihfabu hrawh aa tim zungzal. Hi ruang ahhin zumtu hna nih fimhring tein um i cu kan ralpa rak doh ding hi

cathiang nih a kan cawnpiak (1 Peter 5:8). Cathiang nih nan doh ahcun an zamtaak hna lai a kan ti (Jeim 4:7). Kan doh lo ruangah teinak kan hmuh lonak a si tawn.

Cun, Pathian a thatning cu, kan ralpa dohnak dingah hin ralthuam tling tein a kan pek (Efe. 6:11-18). Cu ralthuam cu thlacamnak le Bible relnak he tuah ding hi a kan fial (Efe. 6:18). Ral thuam tling kan ngei. Doh hna usih. Ralkap kan si caah intuar a har caan a um ko la. Sihmanhsehlaw, Khrih ralkap kan si caah kan intuarnak vialte hi kan Bawipa Khrih Jesuh caah a si awk a si. Philh lo ding ah a biapi ngaimi cu a temtuar deuh mi ralkap paoh nih laksawng tha le a sunglawimi an tingco tawn. Kannih cu Khrih ralkap kan si. Kannih cu “thawng ngai le ral tha ngaiin um, na thinphang hlah” tiah kan Bawipa nih nawl pek kan si (Joshua 1:9).

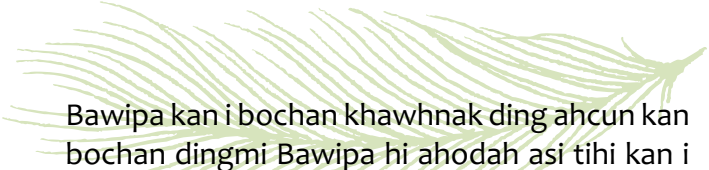

Dal 27-nak
Bawipa Bochan Kan Timi Hi?

Bawlung lei hruaitu pakhat nih a team chung bawlung chuihmi pa cu a thiamnak, a thawnnak, le a thilti khawhnak kha fiangfai tein a hngalh lawng ah a team caah a bochan ngam. Zeitik hmanh ah fiangfai tein kan hngalh lomi minung hi kan bochan ngam bal hna lo. Cu bantuk cu Pathian bochan kan timi hi a si ve. Pathian zong a thawnnak, khuaruahhar Pathian a sinak le zeizong vialte tuah khotu Pathian a sinak kan i fian taktak lo ahcun Amah bochan kan timi hi a fawi ngaimi a lo ngai nain a har taktakmi a si. Jesuh le zultu pawl khual an tlawn lio ah thlichia a hrang i a zultu hna thih an i tim. Aruang cu an lawng chung i aa hngilh ziarmi Pathian Fapa Jesuh kha zei bantuk minung a si an rak i fian lo caah a si.

Jesuh kha sermi thil vialte cungah nawl ngeitu Pathian a si kha rak i fiang hna seh an thinphang hnga lo. Hnangam tein an rak um ko lai. Hi ruangah, Jesuh nih nan hei ka bochan lo hringhran dah, tiah a ti hna (Matt 8:23-27).

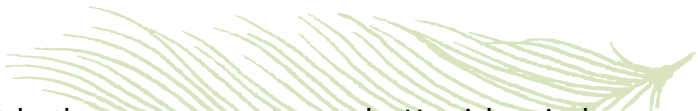
Bawipa kan i bochan khawhnak ding ahcun kan bochan dingmi Bawipa hi ahodah asi tihi kan i fian hrimhrim a herh. Pathian hi kan i fian deuh si le, kan bochanning a fek deuhdeuh ve lai. Pathian nih rak ka bochan hna seh tihi a duhmi a si. Bochan awk a tlak fawn. Zeizong vialte tuah khotu Pathian kan bochan ngam lo ahhin Pathian a ngaihchia tawn. I bochan ko usih (Phungthulbia 3:5).

“Na innpa kha nangmah naa dawt bantu kin na dawt lai.” Marka 12:31

Voikhat cu Joshua le a ralkap cu Moses nih Amalek miphun va doh a fial hna. Moses tu cu tlangah Bawipa nih a pekmi ðiangðhunh thlir dingah aa thawh ve – Joshua le a ralkap nih teinak an hmuh nakhnga. Moses nih a ðiangðhunh a thlirnak ban a ðumh paoh Joshua le a rawlkap cu Amalek mi hna nih an tei tawn hna. Sihmanhsehlaw, ðhawng ngaiin a thlir chung paoh cu Joshua le a ralkap nih teinnak an hmuh ve. Aaron le Hur nih a derthawmmi Moses ban cu khatlei veve in an dohpiak caah Joshua le a ralkap nih teinak tling an hmuh (Exodus 17:8-13).

Thlarau ram ahhin, Joshua le a ralkap nih teinak an hmuh khawh nakhnga kuthlirtu Moses le Moses kut thlirmi dawmhpiaaktu Aaron le Hur bantu k hawikom ðha kan herh ve. Anmah bantu k bawmtu hawikom ðha hi kan dihlak nih kan herh dih. A bikin Thlarau ram i Satan ral kan dohnak ahhin kan

derthawm caan a tam tuk. Hawi hmai ahcun a
ṭhawng ngaimi kan lo tawn ko nain mi hmuh lonak
ah kan sungḥ caan le kan sung deng tawn caan hi
a tam tuk. Ral nih a kan tei deuh caan a rak tampi.
Cucaah, thazaang a kan petu ding le thla a kan
campiaktu ding hawikom ṭha hi zumtu vialte nih
kan herh hrimhrim. Khrihfabu chung i crusade le
camping tuahnak zongah minung hi an i thlengpah
tawn ko. Nain, Moses, Aaron le Hur bantu kin
dawmhtlaitu le thazaang petu hawikom ṭha an
ngeih lo ruangah a tlu ril ṭhanmi tampi ka hmuh
hna. Kan hawi le nih hrinṭhannak an tinco ahcun
thazaang faak piin pe hna usih. Thlacamnak in
bawm zungzal hna usih. Hi tluk in thazaang pek le
thlacampiak a biapit lio ah micheu cu a soisel lei
lawng kan rak ṭhawngmi hna ruah ah ngaih a chia
tuk hringhran.

Dal 29-nak
Jesuh Cu Bawi A Si

“Pathian kan Pa sunparnak caah cun lei vialte nih Jesuh cu Bawipa asi, an ti lai” Filipi 2:11

Sualnak hi zumtu hna kan caah harnak a si ti lo. Zumtu tampi kan harnak cu, sualnak teitu, thihnak teitu, le vawlei teitu kan Bawipa Jesuh Khrih nifatin kan nunnak ah fek tein kan i tlaihpeng lomi hi a si deuh. Vawleicung biaknak dang nih cun pathian hi an kawl. Kannih Khrihfa tu cu, Pathian nih a kan kawl i a kan khamh, zungzal nunnak a kan pek. Biaknak dang nih cun an pathian cawnpiaknak zulh an i zuamnak in an nung. Kannih cu Khrihfa cu kan Pathian a nunnak bantu kin kan nung ve. Cun, a nung kan Pathian he hawikomhnak kan ngei. Kan Pathian nih a thisen in a kan thianh. Hnangamnak, lawmhnak, daihnak le thawnnak a kan pek. Cu kan Pathian cu nifatin in fek tein i tlaih usih law, kan tei khawh lomi thil tampi hi a kan teipiak ko la. Jesuh cu zeizong vialte cungah Bawi a si. Jesuh a Bawi a sinak hmun paoh ah teinak le luatnak a um. Lawmhnak le daihnak zong a um. Zeizong vialte cungah Bawi asimi Jesuh

hi fek tein i tlaih hna usih. Amah loin vawlei nun chan santliah loning hi i fiang hna usih law, Amah lawnglawng kan thazaang tha bik si ko seh. Jesuh cu zumtu pumpak kan nunnak cio ah Bawi si zungzal ko seh. Kan chungkhar ah Bawi si ko seh. Kan Khrihfabu ah Bawi si ko seh. Kan ram ah Bawi si ko seh. Kan miphun dihlak nunnak ah Bawi si ko seh. Vancung, vawlei, le vawlei tengah ahhin Bawi zungzal si ko seh. Thil nung vialte hna, nan khuk i bil ulaw Pa Pathian sunparnak caah nan lei le dangin “Jesuh cu Bawipa Asi” tiah tuah uh!

“Khi caan lioah khan Israel mi lakah siangpahrang an um lo; ahopaoh nih anmah duhmi cio kha an tuah ko.” Biaceihtu 21:25

Biaceihtu cauk chungah hin Israel mi hna nih harnak le buainak tampi an ton kha kan hmuh. Aruang cu, uktu siangpahrang an rak ngeih rih lo ruang ah ahopaoh nih anmah nawlungeihnak in rian an ÷uan. A fawinak cun aho bia hmanh an rak i lakpiak lo. Anmah mit cio in a ÷ha an timi paoh an rak tuah. Hi nih a donghñak ah a chuahpimi cu ningzahnak, harnak, buaibainak, ÷hencheunak, mah pumpak thang÷that kawlnak le i dohralnak hna hi an si. Tuni ah minung tampi nih kanmah pumpak kan nun ah siseh, inn chungkhar le Khrihfabu zongah siseh, ram chung hruainak zongah siseh Pathian kan kaltaak ahcun kan ton ve ko la.

Kannah cu Pathian ta kan si. A man in cawkmì le tlanhmi kan si (1 Korin 6:19-20). Cu a sullam cu kanmah duh in zeì hmanh kan tuah kho ti lo tinak

a si. Kanmah mit in a chia le t̄ha zoh loin Pathian mit in kan zoh a hau. Bible hi zumtu hna kan caah thlalang a si. Kan thlalang simi Pathian bia chungah Pathian duhnak hi kawl hna usih law, Pathian nih kan nun ah nawlŋaih sang bik (full authority) ngei ko seh, kan um ko seh. Kannih zumtu cu uktu kan ngei. A kan uktu cu Pathian lawŋlawng a si. Cuaah kan nun hi Pathian nih uk ko seh. Kan chungkhar le Khrihfabu hi Pathian nih uk ko seh. Kan ram le miphun zong Pathian nih kan uk ko seh. A duhning paoh in kan uk seh. Nawlŋeihnak vialte Amah sinah pe dih ko hna usih. Amah nih zeizong vialte hi uk dih ko seh.

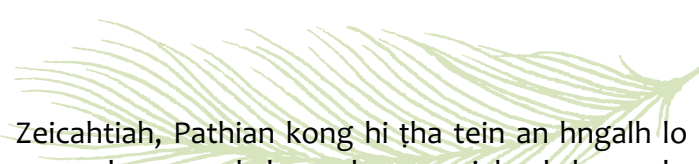

Dal 31-nak
Pathian Kong Tampi In Hngalh I
Zuam

“Hi bangin Bawipa nih a ti: “Mifim nih a fimnak kha i porhlaw hlah seh, mithawng nih a thazaang kha i porhlaw hlah seh, mirum nih a rumnak kha i porhlaw hlah seh; sihmanhsehlah ahohmanh nih porhlawt a duh a si ahcun hi tu hi i porhlaw deuh seh: Keimah theih le hngalh hi. Zeicahtiah keimah cu Bawipa ka si i a dong lomi dawtnak kha ka pek hna i vawlei cungah hin biading le dinnak kha ka tuah; hi thil hna hi ka lunglawmhnak an si,” tiah Bawipa nih a ti.” Jeremiah 9:24-25

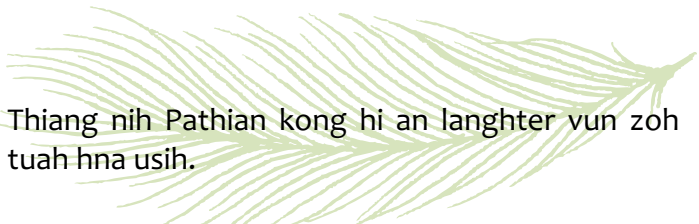
Greek mifim hna nih minung activity caah a tha bikmi cu “khuaruah” a si, an ti. Khrihfa mit in khuaruah timi cu kan vun zoh than tikah “Pathian kong ruah” hi minung caah a tha bikmi activity a si. Pathian kong ruah ka ti tikah ruah sawhsawh lawng si loin Pathian a sinak (natures) le a ziaza-sining (characters) Bible nih a kan cawnpiakning tein ralring tein ruah thiam khi ka chim duhmi a si. Hi zawn hi a biapi tuk.

Zeicahtiah, Pathian kong hi ɰha tein an hngalh lo ruang le an ruah lo caah cawnpiaknak hman lo (cults) hi vawleicung ah tam tuk a chuak cang. Miraang Evengelist minthang A.W Tozer nih hi kongah hitin a chim, “Pathian na hmuhning le na ruahning nih na nun nun hi a hruai” a ti.

Phun dang in kan chim ahcun, Pathian kong thuk deuh le kau deuh in na hngalh deuh paohpaoh ah na nun a nuam deuh lai. Pathian naa bochanning a fek deuh fawn lai. Na thlacam zong a nuam deuh. Cun, na thangɰhatning le na biakning zong hmual an ngei deuh lai. Cucaah Pathian kong hi hngalh kan i zuam ding a biapi tuk. Pathian kong kan hngalh khawhnak dingah cauk le movie phunphun an chuah lulh cio. Nain, Pathian kong taktak hngalhnak ding caah an rak ɰha lem lo.

Minung nih Pathian kong kan hngalh khawhnak dingah a ɰha bikmi cu Bible Cathiang asi. Pathian nih Bible a kan pek tikah aa tinhmi bikmi cu amah a sinak (natures) le ziaza sining (characters) kan hngalh khawh nakhnga ding le cu kan hngalhmi kan i nunpi khawh nakhnga caah a si. Bible hi a dihlak in Pathian kong lawngte a si (Johan 5:39). Pathian amah le amah le aa phuannak (self-revelation) a si. Cucaah, Bible Thiang tampi in kan rel lawglawng ah Pathian kong kan hngalh khawh lai i, cu Pathian kong tlawm le tam kan hngalhmi nih nifatin kan nun hi lam a hruai lai. Zeitindah Bible

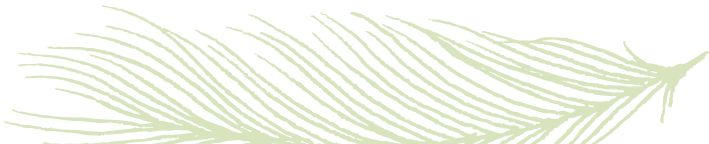
Thiang nih Pathian kong hi an langhter vun zoh
tua hna usih.

A tawinak in tahchunhnak ah Jonah cauk cu,
Pathian nih vawleicung mi vialte cungh dawtnak
le zaangfahnak a ngeih caah Amah Pathian he i
hawikom dingin a kan auhnak khi biapi deuh in kan
hmuh. Hosea cauk zongah minung cungh i dawtnak
a ngeihnak kan hmuh fawn. Cun, Amos cauk ahcun
Pathian a dinnak kha kan hmuh rih. Micah cauk
zongah Pathian cu biaceih tu bawi asinak kha kan
hmuh. Isaiah cauk kan rel tikah Pathian a thiannak
le dawtnak in a kan tlanhnak kha kan hmuh khawh
hoi. Cun, Johan cauk chung ahhin Pathian nih
zeitluk in dah a kan dawt timi le pakhat le pakhat
kan i dawtnak kong kha tampi kan hmuh. Zeidang
cauk tampi kan banh hlan ah Pathian kong kan
hngalhnak dingah a tha bikmi Bible hi tampi rel i
zuam hna usih. Porhlawt na duh maw? Porhlawt pi
ding pakhat lawnglawng na ngei. Cucu, Bawipa
Pathian na theihnak le nak hngal hi a si.

"Khrih bia cu nan chungah tam piin a fimnak he khan um seh." Kolose 3:16

Voikhat cu Kawlram ka tlawn lio ah a lin tuk le fu haang din ah ka kal. Fu haang dawr hmaiah an fu cu tor in an rak phah lulh ko. Dawr ngeitu cu, "fu haang hrai khat in" tiah ka hei cah. A ka lehthanmi cu, "kan fu rialnak seh aa rawh caah tu chun cu fu haang kan zuar kho lo" a ti. An fu rialnak "seh" lawng nih fu haang a pek khawh hna. Seh lo in fu haang ser an thiam ti lo caah fu haang din loin ka lawi. A cancan ahcun kannih zumtu zong hi fu haang bantuk kan rak si ve. Fu rialnak seh lawng nih fu haang a kan pek khawh bantukin kan pastor te lawng nih Thlarau rawl an kan pek khawh tawn, an kan pekmi lawng hi aa rinhmi le aa zami zumtu kan um. Pastor te an um lo ahcun Thlarau ti le rawl eiding loin khuasami kan tampi. Kanmah tein Thlarau rawl ser le eidin kan thiam ti lo. Pastor te le thawngtha chimtu adangdang nih Thlarau rawl timhlahmpiak peng kan herh theu tawn.

Thlarau rawl kan eidin lo ahcun thlarau lei ah ðhan khawh asi lo. Kan kum khua lawng a ðhang lai i Thlarau ahcun kanmah buan peng asi. Khrihfa nun cu Khrih muisam cuang chin lengmang in ðhan nun a si. I thlen nun a si. Bawipa nih kan hrin ðhan hnu ah thlarau lei in ðhang hna seh tihi a kan duhpiak bikmi a si (1 Peter 2:2). Khrih ah nutling, patling si hna seh tihi a kan duhpiakmi a si (Kolose 1:28). Thlarau lei in kan ðhan lo ahcun tluk sual hi a fawite. Kan zumhnak zong pial sual a fawite. Thlarau lei in kan ðhan khawh nakhnga ding ahcun Thlarau rawl a simi Pathian bia hi tampi in kan rel a herh (Matt. 4:4). Pathian bia hi kanmah tein kan rel ahcun cucu kan caah rawl thaw bik a si. Kanmah tein thlarau rawl kan rak eidin a si. Pastor te lawng nih Pathian bia pek kan herh ti lai lo. An um lo zongah kanmah tein kan eiding kho cang lai. Cun, Bible kan rel lo ahcun thlarau lei ah zeitik hmanh ah kan ðhang kho lai lo i kan puitling kho fawn lai lo. Cucaah, kan dihlak in thlarau lei ah kan ðhan khawh nakhnga le nutling patling kan si khawh nakhnga Pathian bia hi zing le zan in rel hna usih.

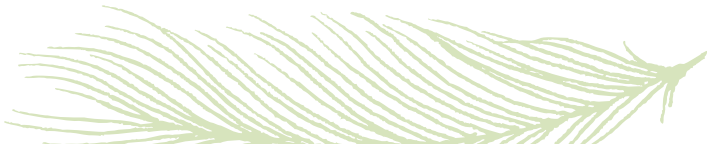

Dal 33-nak
Ha 7aih Le Bible Rel

"Minung hi rawl lawngin kan nung kho lo, sihmanhsehlaw, Pathian nih a chimmi bia paoh cu a nunnak asi lai" Matthai 4:4

Ahopaoh kan si ah umtu siarem lo in a kan tuah tawnmi thil pakhat te a um. Cucu ha 7aih kan philh caan hi a si. Aa thianhhlimeh lem lomi caah cun apoi tuk men lai lo nain aa thianhhlimehmi pawl ca'h i ha 7aih philh cu apoi taktak. Zing an thawhkaa i an ha an i 7aih lo ahcun chun nitlak an i nuam lo. An siarem lo. An i phuhrung. Zeidek nih a dawnhmi hna khi an lo. Cun kan kaa nam lai ti an phang i tam tuk zong an holh ngam fawn ti lo. Cucaah ha 7aih hi an caah a biapi ngaimi a si i annih caah cun nifatin ha 7aih hi "habit" (ziaza nih a lemme) bantuk a si cang. Hihi minung tam deuh cu kan si cio hna lai ti ka zumh. Ha 7aih cu zeitluk kan i manh lo tuk zongah tloh kan duh lo bantukin "Bible rel" zong hi zumtu hna kan caah a si ve awk asi.

Ha ÷aih hi kan caah "habit" pakhat a si bantuk in Bible rel hi a si ve awk a si. Nikhat ah kan ha kan i ÷aih lo i kan siarem lo bantuk in Bible kan rel lo ahcun kan siarem ve awk a si lo. Ha ÷aih loin kan um khawh lo bantuk in Bible rel loin kan um khawh ve lo ding a si. Kan ha kan i ÷aih lo ahcun kan i phuhrung, kan siarem lo, kan i nuam lo, kan kaa thu lai ti kan phang, umzia thiam loin kan um tawn. Hi bantuk in Bibel rel zong hi si ve hram seh. Bible hi nikhat ah (kan thawhkaa zongah a si ko lai) kan rel lo ahcun kan siarem ve hlah seh. I phuhrung ve hna usih. Kan kaa thu lai ti kan phan bantuk in kan thlarau a derthawm ve lai tihi phang ve hna usih. Ha ÷aih loin hawi sin kan chuah tikah umtu zia kan thiam lo bantuk in kan Bible rel loin hawi sin kan chuah tikah umtu zia thiam ve hlah usih!

“Annih cu biatak khan thianter hna: biatak cu nangmah bia kha asi.” Johan 17:17

“Make them pure and holy by teaching them your words of truth.” (NLT) John 17:17

Wan inn ti aa rawk. Na mawṭaw zong aa rawk. Na inn pawng ah hotel zong an um ko nain na kal thiam lo – na mawṭaw aa rawh ruangah. A fawinak in cun nan inn leng pin in khoika hmanh na chuak kho lo. Na ke in kal awk ṭha ding a si fawn lo. Na ti ngeihmi le na rawl chumhnak ding caah i khon na duh. Na ti ngeihmi in i kholh ding cu um rih seh, na hmai phiahnak ding hmanh ah hman na siang lo.

Thla khat a rauh hnu ah na inn ti a rawkmi cu a ṭha ṭhan. Thla khat chung vialte hmai phiah lo le kholh loin na rak um. Van ruat ve hmanh, zeitluk in dah na rim a chiat hnga? Mi cu chim lo nangmah le nangmah hmanh nih naa celh lai lo. Cucaah na thiannak ding caah naa kholh a hau i naa kholhnak

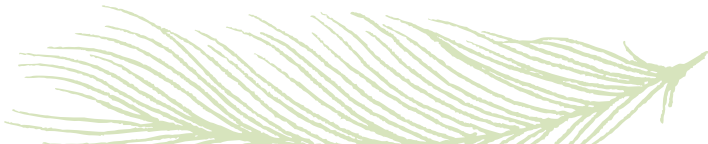
dingah ti na herh. Cu bantuk cun Pathian bia zong a si ve. Bible kan relnak thawngin nun thiannak kan ngei. A bia nih a kan thianh. A bia kan relmi kan chungah a hmunh ahcun thawnnak kan ngeih pinah nun thianhlimhnak zong kan ngei. Kan khuaruahning le thil kan hmuhning zong an thianghlim deuhdeuh fawn.

Inn nganpi chungah umkheng a phunphun an um. Umkheng dawh le that a biapi lo. A hmet le ngan zong a biapi fawn lo. Nain, Bawi nih hman a duhmi cu “a thianghlimmi” umkheng kha a si (2 Timote 2:20-21). Pathian nih hmanmi si kan duh taktak ahcun nun thianhlimhnak hi faak piin kan tanh a herh i nifatin kan nun ah biapi ah kan chiah zungzal a herhmi a si. Hawi sin kan chuah i kan rim chiat cu kan mawh lo. Kan ti aa rawh caah kan i kholh kho lo le a si. Kan lungput le kan ruahnak a chiat tuk tawnnak le a thurhnawmh tuk tawnnak zong kan mawh ve lo; zeicatiah, Khrih muisam kan ngeih khawhnak dingah a kan thiantu Pathian Biatak kan rel lo ruang le kan i nunpi lo ruangah a si.

"Annih cu, "Cathiang chungah, 'Pathian nih ka inn cu thlacamnak inn a si lai, a ti,' tiah aa ñal. Sihmanhsehlaw nannah cun mifir kua ah nan ser cang," tiah a ti hna." Matthai 21:13

Mi inn ka luhchuah tawn ah ka thinphan ngaimi pakhat cu, an inn chung i TV ðaþa le tape khuai chahchah in an pawn luhlmi a tam tukmi khi a si. Khi nih khua a ka ruahtermi cu, "hi hna inn chungkhar hi chungkhar thlacamnak caan hmanh ngei loin TV zohnak in caan vialte an hman dih soal la" tihi a si. Hitin ka chim tikah TV zoh hi a soal ka tinak a si lo. Sihmanhsehlaw, chungkhar thlacam rualtinak caan hmanh ngei kho loin TV lawngte (a bikin Netflix le Korean Drama) zoh hi cu Pathian nih a kan duhpiakmi a si lai ka zum lo. Kan inn chungkhar cio hi zeï bantuk inn ah dah kan ser cio hna? Thlacamnak inn ah kan ser maw? Thlacamnak inn ah kan inn cio ser ding hi Bawipa nih a kan duhpiakmi asi.

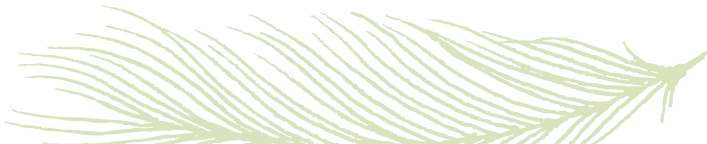

Rev. Dr. Hre Kio nih, "zumtu hna nih thla kan cam cu kan battery kan i tun a si" a ti. Minung hi Thlarau lei in a derthawm kho kan si. Cucaah, kan thawnnak khawh nakhnga kan battery hi tun lengmang a hau ve. Cun, kan thlarau a derthawm tikah kan thin a tawi. Kan lung a rang. Kan aukhuang. Kan i phuhrung. I siknak le buainak a tam. Dawtnak an zor. Chungkhar a buai i nule pa le fale kar ah pehtlaihnak zong a der. A donghnak ah nule va tiang i thennak tiang an chuak theu i kan fale zong an vaivuan tawn. Hi bantuk thil hi ahohmanh nih kan duhmi a si lo. Cucaah, hi bantuk thil tha kan ton cio nakhnga lo chungkhar thlacam rualtinak te kan ngeih ahcun kan kham (prevent) khawh ko hna lai. Kan inn chungkhar ah thlacamnak rualtinak kan ngeih rih lo ahcun tuni in thok hna usih. Kan inn hi thlacamnak inn si cio hram seh!

Nehemiah cu Jew a si nain Persia ram ah a um. Jerusalem zong a hmu bal lo. Ram thumnak Laimi bantu in miphun dang kut tengah rianțuan vemi a si. A țuanmi rian cu Persia ram siangpahrang Artazaksis hrai putu a si. Hlan ahcun siangpahrang te hi misur hang an rak pek tik hna ah sivai țha lo an paihpiak sual hna la ti phan ah hrai putu nih an tehpiak hmasa tawn hna. Hrai putu nih a him ko, tiah fehternak a tuah hnu lawngah siangpahrang nih rak din tawn a si. Cucu Nehemiah rian tlaihmi a si.

Voi khat cu a unau simi Hanani le Judah ram chung mi cheukhat kha a umnak Persia ram ah an rak ra. Nehemiah cu miphun le khua le ram a daw tukmi a si. Nehemiah nih a unau Hanani cu thawngpang a hal colh ve hna. A unau Hanani nih a lehmi cu, “Saltannak chungin a luatmi khika ram i a nung rihmi hna cu harnak nganpi chung le ningzahnak chungah an um ko; Jerusalem kulhnak vampang hna cu an cim dih i a kutka hna cu mei nih a hrawh dih hna,’ an ti” (Neh. 1:4)

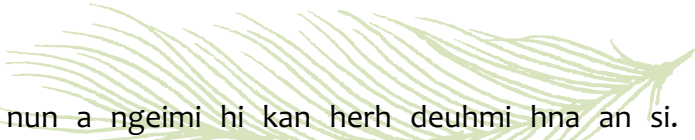
Hi bantuk bia hi kan unau hna nih kan chim ve hna seh law zeitindah kan um cio hna hnga? Zeidah kan tuah hmasa bikmi a si hnga? Nehemiah a tuah hmasa bikmi cu hihi asi:

“Hi bia cu ka theih tikah ka ðhu i ka ðap i saupi ngaihchia in ka um i vancung Pathian hmaiah khan rawl ul lengmang le thlacam lengmang in ka um” (Neh. 1:4).

Hihi Nehemiah nih a tuah hmasa bikmi a si. Fiang ngai in kan hmuh khawhmi cu Nehemiah nih a rawkmi khua Jerusalem le a miphun hna caah rawl ul in mitthli he Pathian hmai ah chun zan in thla a cam timi hi asi.

Nehemiah umnak cu Persia ram ah a si ko. A miphun nih harnak an tonmi hi amah he zong zehmanh aa pehtlai lo. Nain, a sualnak kha Pathian sin ah aa phuang. A pa inchungkhar sualnak le a miphun an sualnak kha mitthli he Pathian sinah sual phuannak a tuah. Nehemiah cauk kan rel tikah a thlacamnak voi tampi kan hmuh caah Nehemiah hi thlacam nun a ngeimi si ti zong fiang tein hmuh khawh a si (2:4; 4:4, 9; 5:19; 6:9, 14; 13:14, 22, 29, 31).

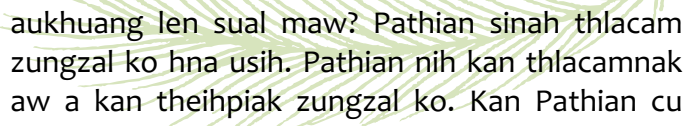
Nehemiah bantuk minung hi tu chun ah kan chungkhar, Khrihfabu le miphun nih kan herh bikmi a si. Thlacam lomi mifim, mirum le cathiamnak degree tampi a ngeimi nakin thlacam

nun a ngeimi hi kan herh deuhmi hna an si. Thlacam nun a ngeimi nu le pa cu Khrihfabu ca'h le Pathian ram kauhnak caah “santlaihnak” an ngei. Tu lio ah mi cheukhat kan miphun dawt cu Internet ah ca thlah a si. Internet hmai ah thadam ngaiin t̄hut i kan duhmi paoh chim rel len nakin a t̄ha deuhmi le Bawipa nih a kan duhpiak deuhmi cu, Nehemiah bantuk in a rawkmi kan miphun le ram caah rawl ul in mitthli he chun zan in Pathian sinah thlacam hi asi.

Inn chungkhar ah kan fale an i rawk ti kan theih ahcun Pathian hmai ah rawl ulh in mitthli he thlacam ve ko hna usih. Kan Khrihfabu aa rawk zong ah kan rian cu Pathian sinah thlacam a si. Kan miphun le ram aa rawh zongah kan rian ngan bikle kan tuah hmasa dingmi cu rawl ulh in mitthli he Pathian hmai ah thlacam hi a si ko. Pathian lawnglawng hi a rawkmi remh t̄han khotu a si. Pathian loin zehmanh kan tuah khawhmi a um lo (Jon 15:5).

Nehemiah cu vision zong a ngei. Cu a vision cu a rawkmi Jerusalem vampang remh t̄han a si. Kannih teh hmailei kan nunnak caah vision kan ngei ve maw? Sianginn kaimi nih kan vision zeidah asi? Nule pa nih kan fale caah vision kan ngeihpiak hna maw? Khrihfabu hruaitu hna nih kan Khrihfabu caah ze i vision dah kan ngeih? Miphun dawtu le hruaitu hna teh, kan miphun caah ze i bantuk vision dah kan ngeih? Vision ngei sat t̄ung lo hna in kan

aukhuang len soal maw? Pathian sinah thlacam zungzal ko hna usih. Pathian nih kan thlacamnak aw a kan theihpiak zungzal ko. Kan Pathian cu zumh awktlak Pathian a si.

Dal 37-nak
Jesuh Bantukin Thlacam

“Hnathiannak hmun ah khan a kaltak tawn hna i khika ah khan thla a va cawm tawn.” Luka 5:16

Jesuh vawlei hi manh lo ngain vawlei ah arak um. Thawngtha a chimpah, mizaw zong damter pah hna. A khuatlawn zong a tam. A cancan ah ti lawng aa cit, a can ah a ke in kal. Khuaruahhar a tuahmi ruangah mipi nih kal awk tha lo tiangin voi tampi an rak buut. Cu chinchap ahcun kan fanu, ka fapa rak damter ta tiah an sawm lengmang fawn. Jesuh nunnak hi thawngtha cauk (Matthai-Johan) rel nakin aa manh lo taktak tihi a fiang ngai ko. Aa manh lo tuk ning hi ram thumnak ummi Laimi bantuk a si, tiah ka ruah. Sihmanhsehlaw, Jesuh cu aa manh lo tuk ko nain thlacamnak caan aa ser peng. Cucaah, Jesuh hi thlacam nun a ngeimi a si, tiah kan chim khawh.

Voikhat cu mipi sinin aa zukphiak i amah te lawng hmunking ah thla a va cam (Luke 5:16). Voikhat cu zingka te ah amah te lawng thla arak cam kha an

hmuh (Mark 1:35). Cun, voikhat cu amah te lawng zaan khuadei in thla arak cam an hmuh ðhan (Luke 6:12). Amah te lawng voikhat cu tlang ah thlacam ah a kai ðhan (Matt 14:23). Jesuh thlacam lengmangmi hi a zultu pawl an hmuh lengmang ruangah “Bawipa, thlacam kan chim” (Luke 11:1) tiah an halnak hi a si kho. Jesuh hi khuaruahhar tuah thiamnak an hal lo hih. Ti cung kal khawhnak, mizaw damter khawhnak le mithih thawhter khawhnak ðhawnnak an hal lo; thlacam tu an hal.

Zumtu ule nau hna, kannih zong Jesuh bantu kin thlacam ve hna usih. Kan i manh lo tuk zongah thlacamnak caan hi cu kan pek hrimhrim a herh. Khrihfa nun hi thlacam he aa ðhen kho lomi an si. Thlacam cu a Nungmi Pathian, vancung khua i a ummi kan Pa he biaruah a si. I hawikomh a si. Caan hman ði a si. Jesuh nih a Pa he biaruahnak caan a ser. Kannih zong kan Pa he biaruahnak caan ser ve hna usih. A thluachuah lawng hi kan duh ding le kan bawh ding arak si lo. Thluachuah a kan Petu Pathian he pehtlaihna ngeih zong hi a herhmi a si. Cun, kannih zong hi hawi sinin kan i zukphiak i kanmah te lawng Jesuh bantu kin thlacam ve ding kan si. Kan innkhan chungte ah cam hi a ðha bik, tiah ka ruah. Cucu, kan caah hmunking a si ve ko. Cun, ka u le ka nau hna, a cancan ahcun kan phone, TV le computer hi thah (off) i kanmah te lawng vancung kan Pa he biaruahnak caan pek hi i tim ve cang hna usih.

"Zu rih hlah u, zu cu nanmah hrawktu lawnglawng asi ko, Thlarau tu khan khat deuh u. Hla dawh in pakhat le pakhat i chawn u; Bawipa cu hla le aw dawh in nan lung taktak in thangthat u." Efesa 5:18-19

Si Bible caang hi, zu rit a thatnak le a chiatnak kong Paul nih a tialmi a si lo. Zu rit le Thlarau khah hi an i lawhnak le an i dannak tu tahchunhnak a lakmi a si, tiah Bible scholars pawl nih an kan chimh. Zu rit le Thlarau khah an i lawhnak bik cu, "control" (uk) hi a si. Zu na rit ahcun zu nih an uk; Thlarau in na khah ahcun Thlarau nih an uk ve. Zuri pa cu, a thutdirning le a holh in na hngalh khawh bantuk in Thlarau in khatmi pa zong a biachim le a thutdirning in hngal khawh a si ve. Zuri pa cu, zu nih a uk caah a buaibai theu. Thlarau in khatmi pa cu, Thlarau nih a uk caah hla dawh in Pathian hi an thangthat. Thlarau lei bia le hla hi a tlaihchan i, Pathian thangthat hi ah aa nuam. Cucu, Thlarau in khat mi hna nun a si. Zumtu

kan dihlak hi Bible nih Thlarau in khah ding hi a kan fial.

Thlarau in kan khah khawh nakhnga, kan hrin ðhan hmasa a herh. Hrin ðhannak kan ngeih rih lo ahcun Thlarau in khah khawh a si lo. Efesa Khua Khrihfabu hi hrin ðhannak a co cangmi an si (1:1). Thiang Thlarau a tingco cangmi an si (1:13). An tinco mi Thlarau ngaihchiatter lo ding kha, Paul zong nih a fial rih hna (4:30). Cucaah, Efesa Khua zumtu hna hi hrin ðhannak an co hrimhrim ko cang tihi el awk a ðha lomi a si. Cucaah Paul nih Thlarau in khah ding hi a fial hna. Kannih teh hrin ðhannak kan co hnu hin Thlarau in kan khat ve cang maw?

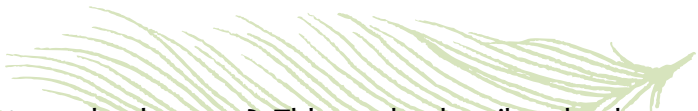
Zumtu tampi kan hrin ðhan hnu ah Khrih muisam kan ngeih lonak le, vawleimi hna he kan i dan tawn lonak a ruang bik cu Thlarau in kan khah lo caah a si, tiah ka ruah. Asiloah, Thlarau hruaining in kan nun lio caah a si (Gal. 5:16). Hrin ðhannak kan co hnu hin, kan theitlai zoh chunh awk an tlak tawn lonak cu Thlarau in kan khah lo caah a si. Kan aukhuang, kan ingpuang, kan thintawi, vawlei thilri le chawnva ah kan mitthi, zeicahtiah, Thlarau in kan khah lo caah asi. Kan dihlak Thlarau in kan khah khawh nakhnga Bawipa nih thluachuah ko seh!

Thlarau he hawikomhnak nan ngei maw? Phil. 2:1

Thlarau he hawikomhnak a ngeimi nupi cu a va he tha tein aa hawikom kho. Thlarau he hawikomhnak a ngeimi va cu a nupi he tha tein aa hawikom kho ve. Kan chungkhar ah siseh, nuleva karlak ah siseh, buainak a chuah tawnnak hi Thlarau he hawikomhnak kan rak ngeih lo ruangah a si. Thlarau he hawikomhnak a ngeimi cu hawi he aa rem khomi an si. Efesa 5:18 ahcun Thlarau in nan khat lai, a ti. Colose 3:16 chungah Pathian bia in khah nan i zuam lai i nan fim lai, tiah kan hmuh than. Nuleva karlak pehtlainnak a dam ahcun chungkhar a dam. Chungkhar a dam ahcun Khrihfabu zong a dam. Khrihfabu a dammi nih Pathian rian tampi an tuan tawn. Cucaah, Thlarau he hawikomhnak ngeih hi a biapi taktakmi a si. Thlarau he hawikomhnak kan ngeih lo ahcun kan taksa duhnak lawngte zuluh sual a fawi tuk.

Na thintawi tawn ko lo maw? Thlarau he hawikomhnak na ngeih lo caah a si. Na ingpuang

tawn ko lo maw? Thlarau he hawikomhnak na ngeih lo caah a si. Hawi he naa si sual maw? Thlarau he hawikomhnak na ngeih lo ruangah a si. Na aukhuang tawn ko lo maw? Na nupi, na pasal he i siknak a chuak tawn ko lo maw? Chungkhar ah buainak a chuak tawn ko lo maw? Thlarau he hawikomhnak na ngeih lo caah a si. Kanmah pumpak tein Thlarau he hawikomhnak kan ngeih hmasat a hau i, cu Thlarau he kan ngeihmi hawikomhnak theitlai cu kan nun ah kan langhter ding a si. Thlarau he hawikomhnak na ngei maw?

Dal 40-nak
Pathian Thangthatnak Ah Dawntu
Thil Panga

+

"Thil nung vialte hna, Bawipa cu thangthat uh!
Bawipa cu thangthat uh!" Salm 150:6

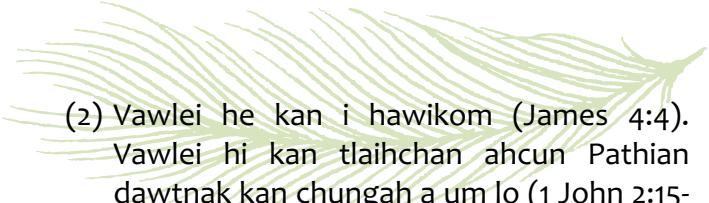
Slasak hi ka thiam lo nain ka huam ngaimi pakhat a si ve. A cancan ahhin kan mino Praise & Worship team nih an ka sawm ve tawn i pulpit cung kai in P&W ka hruai tawn ve. Hawi he kan thut ahcun Pathian kan thangthatning hi i hmuh khawh tuk a si lo nain pulpit cung cun kan cuang ngai tawn.

Micheu cu kan hmai thutnak khi fek tein kan i tlaih i ralkap hmai a dirmi bantuk in kan dir. Micheu cu kan bawngpi zal kan i purh; micheu cu kan hmai chia ngaingai i zoh ngam ding hmanh in kan um lo; micheu cu kan kut hna kan i sih salem i aw chuak huaha lo khin Pathiang thangthatmi kan rak um. Hihi zei ruang dah a si hnga tihi ka ruat tawn. Ziah hme hi tluk in thangthat awk a tlakmi le a lian nganmi kan Pathian hi hitin kan thangthat hnga tihi

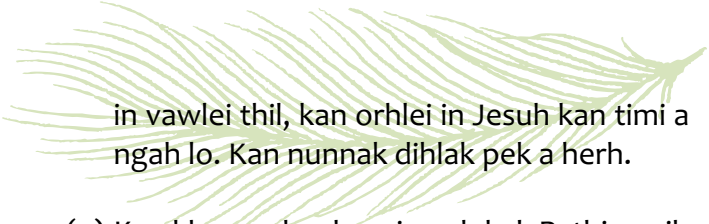
voi tampi kaa hal tawn. Salm cañaltu nih "thil nung vialte hna Bawipa thangthat uh" (Ps. 150:6) a ti. A nungmi le kan si fawn tung. Pathian kan thangthat ah robot (seh) kan lawh tawnmi hi ruah lo awk a tha hrim lo. Zeisihmanh ah, a donghna ah a phi ka chuahmi cu hihi an si:

- (1) Pathian kan hngalhnak a tenau tuk. Hlan lio evangelist minthang A.W Tozer nih a chimmi cu, "Pathian kan hngalhning a thuh/kauh ning le a niam/bit ning nih hin minung kan nun hi a kan hruai" a ti. Phundang in kan chim ahcun Pathian hi thuk piin na hngalh deuh paoh ahcun na thangthatning le na biakning hi an sang deuh ve hrimhrim la. Kan nunning zong aa dang hrim lai. Kan biakning le kan thangthatning zong a hman deuh fawn lai. Pathian zeitluk in dah kan hngalh? Bible cawnpiakning tein teh kan hngal maw? Hngalh ka timi hi thawngtha chimtu nih an kan chimhnak le kan carelnak in kan hngalhmi khi chim duh mi a si lo. Pathian he pumpak tein hawikomhnak kan ngeihnak thawngin kan hngalhmi "hngalhnak" khi ka chim duhmi a si. Kan Pathian cu a nungmi asi (Jeremiah 10:10). Cu a sullam cu pumpak tein kan i hawikom kho i bia kan i ruah kho tinak a si.

(2) Vawlei he kan i hawikom (James 4:4). Vawlei hi kan tlaihchan ahcun Pathian dawtnak kan chungah a um lo (1 John 2:15-17). Cun, vawlei he kan i hawikom chung paoh cu Pathian zalong tein zeitik hmanh ah kan thangthat kho bal lai lo. Vawlei he naa hawikom sual maw? Mi zeihmanh Bawipa pahnih sal kan si kho lo (Matt. 6:24). Nihin ah tha tein duhthiamnak tuah hna usih. Baal pathian maw Israel Pathian dah kan i thim lai? Baal pathian hi Pathian ah kan ruah ahcun bia hna usih law, Israel Pathian thiang lawngawng hi Pathian taktak ah kan ruah ahcun Israel Pathian thiang lawng hi bia ko hna usih.

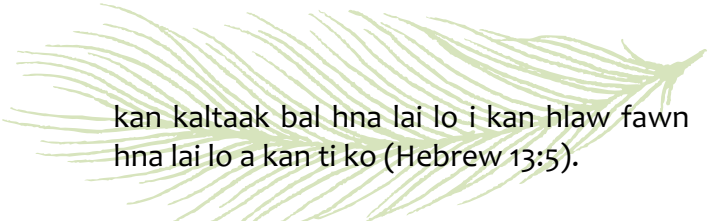
(3) Zuk hmawmnak a tawngmi kan rak si. Kan khainii i hnawm bu hna in pumhnak chung kan rak luh cang ahcun zeitin hme Pathian cu zalong tein kan thangthat khawh lai? Pumhnak chungah kan zukhmawm lo hmanh ah hi bantuk a tawngmi kan si ahcun thil hmete a lo ko nain Pathian thangthat arak kan dawntu taktak an si. Pathian thangthat lawng siloin zuk hmawmnak a tawngmi na si ahcun Pathian sin na thlacam zong a tui kho lai lo. An dawnh peng la. Cucaah, Pathian zalong tein na thangthat ding ahcun na hlawt a herh ko. Kan keh lei

in vawlei thil, kan orhlei in Jesuh kan timi a ngah lo. Kan nunnak dihlak pek a herh.

(4) Kan khuaruahnak a ping ah kal. Pathian nih kan lungthin le kan ruah hi tha tein a zoh (Salm 139). Kan takpum cu biakinn a phan men lai nain kan ruahnak cu rian ah a um kho. Facebook chung i a mikip nih an tialmi rinhtlak a si lem hoi tung lomi thawngpang neknawi pawl zong a si kho. Kan i pumh tikah kan takpum umnak kan lung le kan ruahnak hi a um ve maw? Hlasak bu hna in thawngpang kan relmi hna kan ruat soal maw? Prophet Isaiah sinah Pathian nih tihin a chim: "Nn hmurka cun an ka biak nain an lungthin cun kaa dangpi ah a um" a ti (Isaiah 29:13). Hihi tu lio Laimi mi tampi Pathian thangthatnak he pehtlai in kan dirhmun a si ve, tiah ka ruah.

(5) Kan rian tuannak ah kan cei tuk. Minung hi vawlei kan um chung cu kan vawlei taksa he kan i then kho rih lo. Cucaah kan taksa zawn zong ruah ve a hau. Kan taksa kan ceiciar ruangah Thlarau lei derthawmnak zong a chuahpi. Ingpuannak, thintawinak, lungdonghnak, buainak, lungretheihnak, tibantuk a phunphun a chuahpi. Kan taksa zawn zong ruat pah hna usih. Pathian nih

kan kaltaak bal hna lai lo i kan hlaw fawn
hna lai lo a kan ti ko (Hebrew 13:5).

Kannah cu Pathian nih Amah biatu dingah sermi kan si. A ṭhawnnak le a lianngannak thangṭhat dingah sermi kan si. Hihi kan nun hnawhchan a si. Kan nunnak a muru bik a si. Khrihfa nun a si. Cuaah Pathian kan thangṭhat tik le kan biak tikah thlacamnak he timhtuahnak ngei hna usih law a Lianngan tukmi kan Pathian hi a zungzal in thangṭhat hna usih.

"Thil nung vialte hna, Bawipa cu thangṭhat uh!
Bawipa cu thangṭhat uh!" Salm 150:6

Dal 41-nak
Naa Lawmhnak Khoika Dah A Um?

“Bawipa chung i nan nunnak ah khan i lawm zungzal ko u ti kan duh hna. I lawm ko u, tiah ka nolh than rih ko lai.” Filipi 4:4

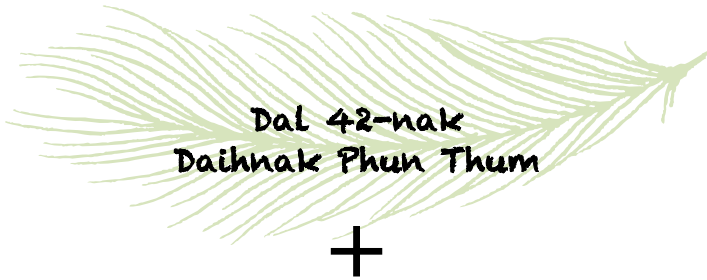
Bible ah “lawmhnak” kong tam bik kan hmuhnak cu Filipi cakuat a si. Filipi cakuat hi Paul, thawngtha ruangah Rom khua i thong a tlaknak in a tialmi a si. Filipi cakuat a background kan zoh tikah Paul nih hi lio i thong a tlak cu ka thi taktak cang ko lai, tiah aa ruah lio a si. Zeicahtiah, Paul hi temtuar ngaingai. Harnak phunphun thong in chungah a tong. Rawltaam le ti hal faak piin a tuar. Nain, khuaruahhar ngai asimi cu hi tluk in thawngtha ruang i a temtuar lioah ah cakuat rel tik i “lawmhnak” kong tampi kan hmuhmi a si. Filipi cu cakuat hmete a si nain “lawmhnak” (joy) timi biafang hi voi (16) hrawng kan hmuh i “Khrih” timi biafang hi voi (50) hrawng kan hmuh ve.

Paul dirhmun le a cakuat cuaithlai tikah amak ngai. Ruah lo awk a tha lo. Paul nih a kan cawnpiak duhmi zeidah a si hnga? Paul nih a kan cawnpiak duhmi cu “lawmhnaak” kan timi hi “Khrih” chung lawnglawng ah a um timi hi a si. Rom khua thonginn chungah thawngtha ruangah zeitluk in harnak a ton zongah aa lawmhnaak cu Khrih ah a si caah aa lawm zungzal ko. A rawltaam zongah aa lawm. Tlawm a ngeih zongah, tam a ngeih zongah aa lawm zungzal ko. Khrih chung lawngah hin kan i lawmhnaak a tling kho.

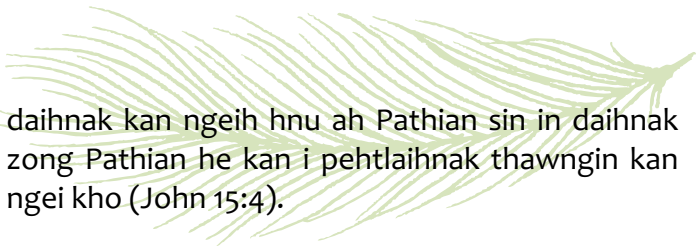
Kan nunnak ah harnak phunphun Paul bantuk in kan tong ve ko lai. Sihmanhsehlaw, kan i lawmhnaak hi Khrih chungah a si ve ahcun lawmhnaak tling a si ko. Khrih chungah kan i lawmhnaak hrampi hi thukpi in thla hna usih. Khrih cu Alpha le Omega a si. A zungzal in a hmunmi a si. Khrih chungah naa lawmhnaak hram na thlak ahcun a hmun ve ko lai. Vawlei thil ah naa lawmhnaak hrampi na thlak ahcun ni khatkhat ah an lo tlau lai. Vawlei thil a hmun dingmi zeihmanh a um lo.

“Kan Bawipa Jesuh Khrih i a Pa le a Pathian cu lawm ko usih. Zeicahtiah Khrih he kan i pehtlaihnaak thawngin kannih cu vancung ram ah hin thlarau laksawng phun kip kha a kan pek.” Efesa 1:3

Bible chungah “daihnak” hi voi tampi kan hmuh. A voi in voi 790 hrawng kan hmuh. Daihnak hi Hebrew holh in “*Shalom*” ti a si. Galati 5:22-23 chungah Thlarau theitlai pakua kan hmuh i daihnak hi aa tel ve. Chim duhmi cu thawngtha kan zumhnak in Thlarau a tingcomi (Efesa 1:13) paoh nih cun daihnak hi kan ngeih hrimhrim awk a si. Nain, hi “daihnak” cu Jesuh Khrih he kan i peh lawnglawng ah kan ngei kho ve lai (Johan 15:4). Zeicatiah, Jesuh cu “daihnak Bawi” a si (Isaiah 9:6). Kan hrin than hnu hmanh ah vawlei he kan i hawikomh i kan pumsa duhnak in khua kan sak ahcun kan khrihfa nun ah daihnak le lawmhnak hi kan ngei kho lo. Hi ruangah hin thawngtha kan zumhnak in Thlarau a tingcomi paoh nih cun daihnak kan ngei i, hi kan ngeihmi daihnak hi phun thum in rian kan tjanter a hau:

Pathian he pumpak in kan i pehtlaihnak in daihnak kan ngeih a hau. Pathian nih a Fapa ngeihchun a vun thlahnak hi minung le Pathian kar ah daihnak kan ngeih khawh nakhnga ca’h a si i Pathian he

daihnak kan ngeih hnu ah Pathian sin in daihnak zong Pathian he kan i pehtlaihnak thawngin kan ngei kho (John 15:4).

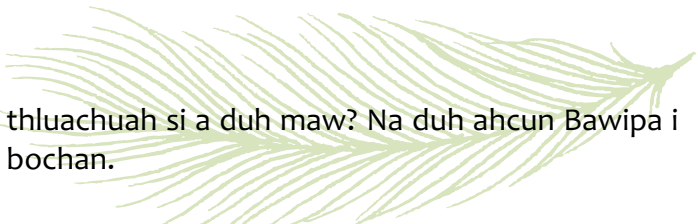
Khrihfa nun ah daihnak ngeih hi Bawipa nih a kan duhpiakmi a si. Kan philh lo dingmi cu, Pathian he pumpak kan i pehtlaihnak ah daihnak kan ngeih khawh hnu lawngah pumpak kan nun zongah daihnak kan ngei kho ve la. Pathian he daihnak ser kan i zuam hmasa a hau. Pathian he daihnak kan ngeih lo ahcun pumpak kan nun ah daihnak a um kho lo. Pathian he kan i hlat deuh paoh ah daihnak he kan i hlat deuhdeuh ve. Kan nun ah daihnak a um kho lai lo. Lungretheihnak le vansannak nih a kan tlak tawn lengmang ko la.

Kan hawi le he kan i pehtlaihnak/hawikomhnak ah daihnak ngeih hi Bawipa nih a kan duhpiakmi a si. Kan nun ah daihnak a um lo ahcun hawi he kan i komhnak ah daihnak a um kho ve hoi lo. Kan nun ah daihnak a um lonak cu Pathian he kan i pehtlaihnak ah daihnak arak um hmasa lo ruangah si. Hawi he kan i komhnak ah daihnak um seh; i dawh seh, tha seh ti kan duh ahcun “Daihnak Bawi” asimi Jesuh he kan i peh a herh hmasa. Pathian he daihnak ngei hmasa. Nangmah pumpak nunnak ah daihnak na ngei lai. Cu hnu lawngah na hawikom he zong daihnak na ngei kho la.

“Cucaah cun nan nunnak ding ca i nan herhmi rawl le ti kong ah le nan pum ca i nan herhmi hnipuan kong ah lungrethei awlokchong in um hlah u, kan ti hna. A ngaingai ti ahcun, nunnak hi rawl nakin a biapi deuh lo maw? Cun pum zong hi hnipuan nakin a biapi deuh lo maw?” Matthai 6:25

Wa lungthei hlah. Zeiruang ah tiah Bawipa nih an dawt tuk caah an siang lo. Sermi thil vialte hna zoh khi zoh hmanh; hi vialte sermi dihlak ah kannih cu cunngung bikmi kan si (Jeim 1:18). Kannih cu Pathian kut chuak kan si (Salm 139:14). Zeizong vialte nakin Pathian caah a sunglawi bikmi le man ngei bikmi kan si. A kan sertu kan Pathian nih zeidah kan herh timi hi kanmah nakin a hngalh deuh. Jesuh zong kan khamhtu ah kan herh bikmi a si. Kan herh hmanh kan rak i hngalh hlan ah Pathian nih hal lo tein a kan pek ko. Pathian tu hi ni fatin na nunak ah i bochan ko. Bawipa aa bochanmi cu mi thluachuak an si (Jeremiah 17:7). Mi

thluachuah si a duh maw? Na duh ahcun Bawipa i bochan.

Nifatin na ei din dingmi ti le rawl kong zongah lungrethei in um hlah. Leng kan chuah i kan hmuhmi va hmanh khi rawl an ÷uan bal lo; an paw caah ze i rian hmanh an ÷uan bal fawn lo. Nain, vancung khua ah a um i dawtnak he a khatmi kan Pa nih a cawm ko hna. Na hnipuan kong zongah lungrethei in um fawn hlah. Ram lak pangpar hmanh zoh dawh tein a thuamtu khi kan Pathian dawh a si. Kan hmuhmi va hmanh zingzan in rawl a pek hna i ram lak pangpar hmanh zoh dawh tein a thuamh hna ahcun kanmah zong a kan cawm in a kan thuamh hnga lo maw? Kannih cu sermi vialte lak ah cungnung bikmi kan si. A sunglawi bikmi kan si. A thisen sungin cawkmi le tlanhmi kan si (1 Peter 1:18; 1 Korin 6:20). Pathian nih a dawt bikmi cu kanmah hi kan si. A kan dawt tuk caah a Fapa ngeihchun hmanh a zuah ÷ung lo? A Fapa hmanh kan caah a sian ahcun thil dang zong hi a lak in a kan pe hnga lo maw? (Rom 8:32).

Ze i thil kong hmanh ah lungrethei in um hlah (Phil. 4:6). Kan lungretheihnak nih zehmanh a chuahpi lo, ngandam lonak lehlam a chuahpi. Pathian nih siter a kan duhmi phak khawh lonak zong a si. Hawi he kan i pehtlaih zong arak hrawh i Pathian kan i bochannak zong a zorter fawn. Lungrethei in um nakin Pathian nih a kan duhpiak deuhmi cu Amah

bochan bu in a pennak kawl le zeidah tuah hna seh
a kan duhmi biapi bik ah chiah hi a si.

“Cucaah zeidang vialte nakin Pathian Pennak le
zeidah tuah hna seh ti a kan duh timi kha biapi
deuh in ruat u law thil dang vialte hna zong hi an
pek thiamthiam ko hna lai.” Matthai 6:33

Dal 44-nak
Kan Herhmi Kan Hngal Lo

“Keimah cu Bawipa ka si hi hngal tuah u.” Salm
46:10

Bawipa nih a kan dawt tuk. Kan caah sian
lomi a ngei lo. A Fapa ngeihchun hmanh
kan caah a zuah lo. Kan herhmi vialte an
kan pek dih. A Fapa ngeihchun hmanh kan caah i a
zuah lo ahcun thil dang kan herhmi cu a kan pe tuk
hnga lo maw? Nangmah le keimah soal in hrinmi
hmanh nih mi cungah dawtnak kan ngeih ahcun
'dawtnak Pathian' (1 John 4:8) chinchin nih cun
zeitluk in dah a ngeih chinchin hnga? Voi tampi thla
kan cam tikah, kan halmi dihlak a kan pek dih tawn
lonak cu, minung kan ruahnak in kan herh rua tiah
kan rak ruahmi hi Pathian nih kan herhmi ah a ruah
lo ruangah a si kho i, a caan a tlin rih lo ruang ahhin
a si kho.

Laizaruh kha minung ruahnak cun a thi cang tiah
ruah dih a si. Nain, Bawipa caah cun a tlai hlei lo. A
caan a phak in a thawhter than ko. Pathian cu a
caan hman tein rianțuan zungzalmi asi. Minung nih

kan herhmi hi kan rak hngal taktak tawn lo. Kan khamhtu dingah kan herhmi Jesuh zong kan herh hmanh kan i hngal lo. Kan hal bal lo nain Pathian nih a Fapa Jesuh cu vawlei ser hlan piin arak kan timhpiak cang ko. Kanmah nakin a kan sertu Pathian nih kan herhmi a hngalh deuh. Kan thlacamnak ning in a kan leh zongah kan ca ah a tha deuh in le kan herhning a kan leh ko. Pathian cu kan lungthin dihlak in i bochan ko usih. Kanmah bantuk in mi daithlang le mi lunglo asi lo.

Dal 45-nak
Bawipa Zumh Le Bochan

“Amah nih an zohkhenh hna caah nan lungretheihnak vialte kha amah cungah chia dih ko u.” 1 Peter 5:7

Minung hi kan dihlak tein lungrethei kho kan si. Minung kan si ko ahcun a lungrethei bal lomi kan um lai ka zum lo. Jesuh hmanh kha a lungrethei ve (Matt. 26:38). Kan lungretheihning hi an i dang cio lai. Mino tampi nih cun kan cacawnnak kong he pehtlai in zaidah Pathian nih a ka duhpiakmi a si hnga ti hi kan i hal lengmang. Kan nupi thit dingmi le kan pasal ngeihnak kong zong a si kho fawn. Siangngakchia tam deuh nih lungre kan i theihpi mi cu tangka kong ruang ahhin a si bik theu. Zeicahtiah, ram dang ca cawn man a fah tuk caah a si.

Kan lungretheihning cio hi an i dang cio lai. Upa deuh nih cun kanmah pumpak, chungkhar, fale, Khrihfabu le khua le ram caah a si kho. A phunphun in a um lai. Cun, micheu cu lungretheih kan thiam lo. A biapi lo tukmi thil ah biatak tein lungretheih kan hmang. Cucu mah le mah i hrem he aa khat. Lungretheihnak a chuahnak hrampi cu Pathian khuakhannak le kan caah a kan tinhpiakmi kan hngalh khawh lo caah a si. Kan hngalh khawh lo caah Pathian nih zeidah hmailei ah a kan tinhpiakmi a si hnga tihi kan i hal lengmang. Hmailei kan caah Pathian khuakhanak le tinhpiakmi hi minung sinak in hngalh le theih kan duh. Sihmanhsehlaw, zeitik hmanh ah kan hngalh kho bal lai lo. Hngalh kan i timh len zongah a si kho lomi thil a si. Kan hngalh khawh lomi a tha. Zeicahtiah, Bawipa kan i bochan khawh nakhnga caah a si, lungretheih ding ah a si lo. Prophet Isaiah sinah Pathian nih tihin a langhter:

“Ka ruahning cu nan ruahning asi lo, ka thil tining zong nan thil tining he an i khat lo. Van khi vawlei nakin a let tam piin a san deuh bangin ka ruahning le ka thil tining zong nan ruahning le nan thil tining nakin a let tam piin a sang deuh.” Isaiah 55:8-9

Hi vawlei cu duhtlin lonak ram a si caah kan lungrethei ko la. Kan lungretheihnak le i sum awk a tha fawn lo. Pathian ruahning cu kan ruahning a si fawn lo. A thil tining zong kan thil tining he aa khat fawn lo. Cucaah, kan lungretheihnak vialte

kha Bawipa sinah chanh i amah hi kan lungthin dihlak in fek tein zumh le bochan hi a tha bikmi a si. Jesuh nih “rethei le thil ritmi vialte hna ka sinah ra tuah uh, dinhnak kan pek hna lai” a ti (Matt. 11: 28). Jesuh cu hi vawlei ah duhdim tein kan nun khawh nakhnga a ra (John 10:10). Kan lungrethei ko lai; sihmanhsehlaw, hi kan lungretheihnak vialte hi Bawipa sin ah chan ko hna usih. Pathian cu kan caah ‘a tha bik’ in khuakhangtu Pathian a si. Cucu fek tein zumh le bochan kan rian a si. Lungrethei in um a kan siang lo, amah bochan tu hi a kan duhpiakmi a si. Bawipa i bochan ko law ze i bantuk thil lianngan dah a tuah lai ti hi lungsau in hngak ko.

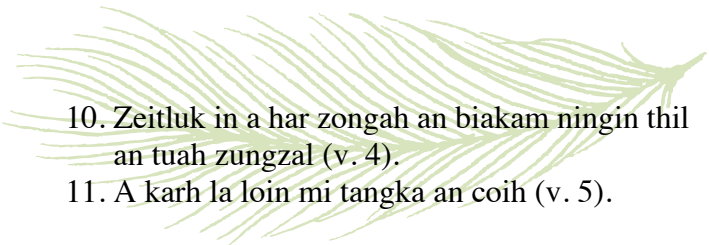
"Nan ca i ka tinhmi cu keimah lawnglawng nih ka hngalh, tiah Bawipa nih a ti. Cucu vanchiatnak si loin hmailei ruahchannak le thluachuahnak caah asi lai." Jeremiah 29:11

Dal 46-nak
Bawipa Duhnak Tuah Zeidah A Si?
+

Bawipa duhnak tuah cu zumtu a simi paoh nih kan duh dih ko lai ka zumh. Bawipa duhnak tuah i Bawipa a lawmhtermi si cu zumtu kan dihlak nih kan duh viar ko lai. Hal hmanh a hau lo. Nain, zeidah Bawipa duhnak tuah cu a si ne? Bawipa duhnak a tuahmi hna cu zeï bantuk minung dah an si? Cun Bawipa duhnak kan hngalh lo ahcun zeitindah kan tuah khawh lai? Bible chungah Bawipa duhnak kan tuah dingmi rel cawk lo an um. Sihmanhsehlaw, a tawinak in David nih Salm 15:1-5 chungah a țialmi hi zohtı hna usih. Bawipa duhnak a tuahmi hna cu:

1. Zeizong vialte ah Pathian nawl an zul (v. 2).
2. A hmaanmi thil an tuah zungzal (v. 2).
3. Bia hman an chim (v. 2).
4. Biatak an chim (v. 2).
5. Mi congoih an hmang lo (v. 3).
6. An hawikom cunghah țhat lonak an tuah lo (v. 3).
7. An innpa an congoih lo (v. 3).
8. Pathian nih a hlawtmi thil zeï rel loin an um ve, an hlawt ve (v. 4).
9. Bawipa nawl a zulmi an upat hna (v. 4).

10. Zeitluk in a har zongah an biakam ningin thil
an tuah zungzal (v. 4).

11. A karh la loin mi tangka an coih (v. 5).

Hi hna minung hi Bible nih Bawipa duhnak a kan
hmuhsakmi an si. Bawipa duhnak tuah i zuam cio
hna usih! Nifatin kan nun ah Bawipa a lawmhtermi
thil Cathiang hmang in kawl hna usih law tuah i zuam
usih. Bawipa a lungtongmi le a lawmhtermi zumtu
cu Bawipa nih thluachuah a pek hna.

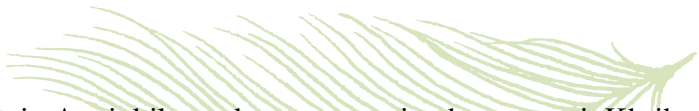

“Pathian nih sualnak tuah lengmang dingin a kan au lo” 1 Thesalon 4:7

“... thil tha cu kan tuah khawh nakhnga a kan ser thanmi kan si.” Efesa 2:10

“... thil tha nan tuahmi kha an hmuh lai i vancung khua i a ummi nan Pa kha an thangthat lai.” Matthai 5:16

Khamhnak hi thil tha kan tuahnak in hmuhmi a si lo cu chim hau loin kan hngalhmi a si (Efesa 2:8). Cun, Jesuh tal loin kan tuahmi thil tha zong hi Pathian hmai ahcun puanchia fihnung bantuk an rak si (Isaiah 64:6). Sihmanhsehlaw, Pathian nih minung a kan khamhnak a ruang tampi lakah thil tha tuah hi a biapi taktakmi pakhat a si. Khrih kan zumhnak hi kan tuahsernak (kan nun) in a langh tung lo ahcun kan zumhnak hi thimi zumhnak a si (Jeim 2:20). Khamh kan si hnu i kan nun ah Khrih muisam a cuan lo, thil tha zong pakhat hmanh kan tuah lo ahcun kanmah tein faak ngaiin bia kan hal ding a si. Saya Hoi Cung Tum nih, “vawlei cunghapoi bikmi cu pianthar lo a

si. Apoi bik a changtu cu pianthar tung i Khrih muisam pakhat hmanh ken lo hi a si” tiah a ti. A hman tuk ka ti. Micheu cu kan piangthar ko nain a piangthar lomi hna an nun he kan i dannak arak um tawn lo. Khrih muisam kan keng lo, thil tha tuahnak ah thazang kan chuah fawn lo. Hi ruang ahhin, khamh kan si hnu ah thil tha tuah hi kan i zuam ding a si. Hi thil tha ruangah khamh kan si lai lo nain khamh kan sinak tehte an si. Kan thil tha tuahmi hi kanmah caah si loin a kan khamhtu kan Bawipa sunparnak caah a si (1 Cor. 10:31).

"Bawipa ñih cu fimnak hramthawknak a si, A Thiangmi Mi hngalh cu a thukmi thil hmuh khawhnak a si." Phungthlukbia 9:10

Sianginn kai i degree lak hi fimnak a si lo. Micheu nih degree a ngeimi paoh hi mifim ah kan ruah colh hna. Si dawh cu lo ngai nain arak si thlu lem lo. Kan ram ah BA a hmu nain mihrut le hman awk tlak lo minung kan tam tuk. Bible sianginn zong kum li chung kan kai nain chairman tlaih hmanh fial khawh a si lomi kan um rih. Cawnnak sangpipi a cawngmi mihrut zong kan tam tuk ñiam. Sihmanhsehlaw, sianginn kainak in thiamnak pakhat khat cu ngeih khawh a si ve. Cu nih cun kan paw cawmnak tiang a kan ñathnempi khawh i kan nun ah bawmtu lam khatkhat in an rak si kho. Sihmanhsehlaw, kan cawnnak degree pawl hi fimnak ngaingai cu an rak si thlu lo, tiah chim khawh a si ko.

Solomon siangpahrang nih Israelmi a hruai khawhnak dingah Pathiam sinah fimnak a rak hal.

Zeiruang ah? Pathian cu fimnak a si i, fimnak kha a pek hna. Cun Solomo nih Pathian sinah fimnak cu a hal nain amah pumpak thatnak ding caah a si lo. Pathian nih a thimmi Israelmi a hruai khawhna hnga ding caah a si. Pathian thimmi Israelmi kha Pathian sinin a rami fimnak he hruai i cuti cun Pathian sunparnak langhter kha Solomon hmuitinh a si. Hi nih fiang ngaiin a kan cawnpiakmi cu fimnak hi Pathian sin lawng ah a um. Pathian lawnglawng nih fimnak hi pek khawh kan si tihi al awk tha loin a fiang tukmi a si. Kan cawnnak ah fimnak a um lo. Pathian sinah a um. Pathian a ñhmi cu Pathian nih fimnak a pek hna. Hitihin kan chim khawh, cawnnak degree ngeih paoh hi fimnak a si lo. Pathian kan ñih ca'h tu ah kan fim i, cu kan fimnak cu kan cawnnak degree tu ahhin Pathian nih arak langhtertu a si.

“Sihmanhsehlaw fimnak a baumi nan um ahcun, Pathian sinah thlacam seh law Pathian nih a pek ko lai.” Jeim 1:5

“Pathian nih Khrih cu kannih fimnak caah a ser cang.” 1 Korin 1:30

“Bawipa ñih hi hngalhnak hramthawknak a si; Sihmanhsehlaw mihrut nih cun fimnak le cawnpiaknak kha zei ah an rel lo.” Phungthlukbia 1:7

“A hmasa bik ah a herhmi cu fimnak hmuh hi a si.”
Phungthlukbia 4:6

“Pa nih an nupile cu anmah pum an i dawt bantuk in an dawt hna awk asi.” Efesa 5:28

Pathian nih Adam caah Eve a serpiak lio ahkhan, Eve kha Adam cungah um seh, tiah Adam lu ruh arak la lo. Pathian nih Eve hi Adam tangah um seh tiah, Adam ke ruh zong a la fawn lo. Nain, Pathian nih Adam kha Eve a serpiak lio ahkhan a hnakruh thengte arak lak (Gen. 2:22). Cu a sullam cu, Pathian mit ah nu le pa hi kan rak i tluk tihi a kan cawnpiak duhmi a si. Cun, pa nih a hnakruh in sermi nu kha a kut thawngin a huhphenh khawh nakhnga le, a thinlung pawngte i a ummi a hnakruh in sermi nu kha, a thinlung dihlak in a dawt khawh nakhnga caah si.

Va le hna, nan nupi le kha daw hna uh. Nanmah le nanmah nan i dawt bantukin daw hna uh. Mah nupi le a dawmi paoh cu mah le mah aa dawmi an si. Nan taksa fahnak pek nan duh lo bantukin nan nupi le zong fahnak pe ve hna hlah uh. Nanmah le

nanmah nan i huat bal lo bantuk nan nupi le zong hua soal ve hna hlah uh. Na lungthin dihlak in tuin daw hna ulaw a thawngmi nan kut in huhpheng hna uh. Zumtu cu Khrih nupi kan si. Khrih nih kan caah a nunnak pek tiangin a kan dawt. Vale nih kan nupi le hi, kan nunnak pek tiangin daw ve hna usih. Nupi le a dawmi cu, mah le mah aa dawmi an si. Vale a upatmi nupi cu, Pathian a upatmi an si. Vale tengah aa toidormi cu, Pathian tengah aa toidormi an si ve. Khrih le Khrihfabu (zumtu) karlak i a ummi dawtnak bantuk hi nule va karlak ah a um ve dingmi dawtnak a si.

Dal 50-nak
Nule Pa Upat Kan Timi Hi?

"Ngakchia hna, Khrihfa nan si caah nan nu le nan pa kha upat hna u, cucu Pathian lawmhmi thil a si."
Kolose 3:20

Nule pa upat timi cu hmurka, tuahsernak le kan nun ziaza in langhter hi a si. Nule pa hi kan upat hna ding a si. Zeicatiah, Bible nih nawl a kan pekmi a si. Nule pa upat hi a biapit tuk caah Pathian nih a kan pekmi nawlbia 10 chung hmanh ah telhchih a si (Exodus 20:12). Bible ah nulepa upat lawngah nun saunak hi kamh kan si (Eph. 6:1-3). Nule pa a upatmi cu mithluachuak an si (Jeremiah 35:18-19). Nulepa upat kan timi cu an i hlawh ruang i upat le dawt khi a si lo. Nulepa an sinak le an dirhmun ruang hin upat ding hrimhrim kan si. Tahchunnak ah, mi pakhat khi president a si hnga, zeitluk in rian a va ÷uan khawh lo zongah president a sinak kha hmaizah in upatnak pek ding kan si. Cu bantuk cu nulepa upat kan timi hi a si ve.

Vawleicung mifim bik Solomon zong nih nulepa upat hi a kan fial (Phungthluk 1:8; 13:1; 30:17). Nulepa kut tang i kan um ti lo zongah nulepa an sinak le Bible nih a kan fialmi cu zeitikhmanh ah aa thleng lo. Pathian Fa Jesuh hmanh kha a ngakchiat lio ah taksa lei a nulepa upat ñhzah bu tein arak ñhang (Luke 2:51). Kannih cu Bible nih Khrih nunzia le a lungput cawn hi fial kan si (Eph. 5:1). Hmur le kaa lawng in a za lo. Kan tuahsernak le kan nun ziaza hrim in kan upatnak hna hi kan langhter ding a si (Mark 7:6). Pathian kan upat bantuk in nulepa hi kan upat ve hna ding an si. An lung kan lawmhter hna ding a si. An nawl kan ngaih ding a si.

Kei ka nu nih Kum 5 ka si ah a ka thihtaak. Ka daw in ka upat ta manh lo. Hringtu ka pa hi Pathian nih tuni tiang damnak a pek ve. Asi khawh chungin upat le ñhzah kaa zuam. Duhning in cun ka daw in ka upat kho ve lo. Nain, ka si khawh chung in dawt khawh kaa zuam. A ngaih ka chiatteer sual la tihi ka phang. A phut ruangah a si lo. A ka hringtu kapa a si ca'h le, Bible nih a ka fialmi a si caah a si ko. Unau, na nule pa an dam lio te ahkhan na hmurka thlum in, na tuahsernak in le, na ziaza dawh in upat hna. Mi thluachuak tiah Bible timi na si lai.

“Ngakchia cu ka sinah ratter ko hna u.” Marka 10:14

Jesuh thawngtha a chim lio ah ngakchia tete cu a sinah an rak ratpi hna. A zultu nih an thawl hna caah Jesuh cu a thin a hung. A thawh hna i "ngakchia cu ka sinah ratter hna uh" a ti. Cun, Jesuh nih an lu cungah a kut a chuan i thluachuah a pek hna (Mark 10:13-16). Nulepa hna kan rian ngan bik cu, kan fale Jesuh sin hruai hi a si. Pathian biaknak le thangthatnak hmun paohpaoh phakpi hi a si. Biakinn lawng si lem lo. Zeicatiah Pathian biaknak le thangthatnak hmun paoh kan phakpi khawh hna ahcun Pathian bia theihnak in an thang deuh ve lai tinak a si. Bawipa he an i naihnam deuh ve lai tinak a si.

A cheukhat nule pa cu kan fale nih Pathian thei hna seh tihi kan duh nain, pumhnak hmun phakpi kan daithlang tawn. Cun, a huam lomi zong kan um

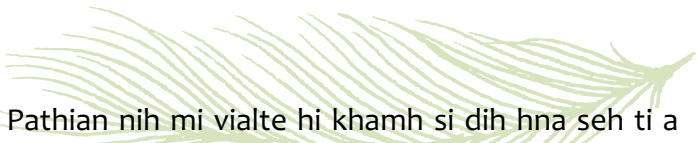
tawn. Khrihfabu CE Department i rian ka ùan chungah nulepa nih kan fa le hi pumhnak hmun van chiah bak a huam lomi ka hmuh tawn hna. Ngaihchia ngai a si. Cathiang nih zumhnak cu Pathian bia theihnak in a ra, a ti (Rom 10:17). Timote cu a ngakchia tein Cathiang a hngal i cu a hngalhmi Cathiang nih kan Bawipa Jesuh Khrih zumhnak leiah a hruai (2 Tim. 3:15). Kan fa le zong an si kho ve. Kan rian biapi bik kan ùan ahcun. Nulepa hna, Pathian thangthataknak hmun ah phakpi ko hna usih. Hika hmun tluk in hmun ùa a um lo. Pathian bia in an theih khawh chungin thei hna seh. Ngakchiat tein Pathian bia theihnak ah an rum ahcun lamdang an pial ti lai lo.=

“Andru nih a tuah hmasa bikmi thil cu a u Simon va kawl kha a si i, ‘Messiah cu kan hmuh cang, tiah a ti’” Johan 1:41

“Cun Simon cu Jesuh sinah khan a kalpi.” Johan 1:42

Cawnpiaaktu saya pakhat nih, “kan hawi le pumhna le hla cawnnak te pawl i kan sawmmi hna hi Pathian riantuan pakhat a si” tiah a chim. A hman tuk ka ti ve. Andru zong nih Jesuh hi Messiah a si ti aa fian tikah a tuah hmasa bikmi cu a unau Simon Peter Jesuh sin kal sawm kha a si ve. Siaherhna nganpi he, “rak ra, rak zoh ve tuah. Mi khamtu ding Messiah hi!” ti hi Andru a lungthin cu a si. Kannih zumtu zong nih Andru lungthin bantuk hi kan ngeih ve ding a si. Crusade tuahna ah kan unau le kan hawile hi sawm ve hna usih. Hiti kan sawm hna ruang i khamhna an tinco ahcun zeitluk in dah vancung khua ah lawmhna a um lai.

Pathian nih mi vialte hi khamh si dih hna seh ti a duh (1 Timote 2:4). Minung pakhat tlaw hmanh a duh lo i mi vialte hi sual ngaihchihnak ngei hna seh ti a duhmi Pathian a si (2 Peter 3:9). A Fapa cu mi vialte caah a thih bantu kin mi vialte hi khamh si dih hna seh ti a duh ve. Kannih zumtu zong nih kan hawile khamhnak an tinco khawh nakhnga Jesuh sin ah hruai hi kan rian ngan taktak a si. Crusade le camping tuahnak ah sawm hna usih. Sawm kan rian a si. An nunnak a thlengtu Pathian a si ve. Hla cawnnak le pumhnak i kan hawile kan sawm hna thawngin Pathian lei zongah thazang thar an la kho. Mi cheu cu pumhnak (crusade, camp, retreat) i hawi kan sawm tikah aa pummi kan tlawm lai ti kan phan ruangah arak si tawn. Hihi Pathian duhpiakmi a si lem lo. Minung kan tlawm le kan phanmi nakin Pathian nih arak kan duhpiak deuhmi cu an zungzal in a mit ti lo dingi Hell in an thlarau khamh an si nakhnga le Khrih muisam in an ðhan nakhnga siaherhnak nganpi sawmtu hi a si deuh. Cucu Pathian rian ðuan pakhat a si. Evangelism phun khat a si. Cucaah thazang faakpi kan chuah hna lai.

“Thawngtha chimtu hna an ke cu a vaa dawh dah.”
Rom 10:15

Wikhat ah voi zeizatdah thlang kan i bih cio hnga? Minung tampi nih kan buaipi tawn theumi cu kan lenglei thil hi an rak si. Cu hna cu kan muisam, tungtai, pumrua, le thil hruk aih te pawl hi an rak si tawn. Tu chan mino tampi nih kan uar ngaimi le kan i buaipi ngaimi cu ‘dawh’ hi a si, tiah ka ruah. Pathian Ni zing zongah micheu pumh kan tlai tawnnak aruang cu thlang hmai sau tuk kan dir caah a si tawn. Ahopaoh nih dawh kan duh dih. Dawh a duh lomi ahohmanh kan um lo. Nain, Pathian nih arak buapimi hi lenglei kan i dawhnak kan muisam, kan pumrua le, thilhruk aih hna hi an rak si nemmam lo.

Pathian fanu fapa hna kan i dawhnak cu kan ke kalnak ahhin asi. Kan muisam biapi lo. Kan pumrua lo. Kan ke kalnak a biapi. Pathian zong nih a buaipi bikmi cu “khoika dah a kal?” tihi asi. Kan ke kalnak ahhin kan i dawhnak a lang i kanmah taktak kan

sinak zong a lang fawn. Kan muisam le kan lenglei thil ah a lang lo. Na muisam, na tungtai le na thilhruk aih ah buai hrim hlah. Mi ca'h zongah buai fawn ti hlah. Kan buai bik dingmi cu “ka ke hi khoika dah a kal?” tihi si ko seh. Mi an i dawhna kan tah tik hna zongah an ke kalnak ahhin si ko seh. Zeicahtiah, cuka lawng kan i dawhna taktak cu a langhna a si. Zeitik caan ahkhin dah Pathian mit ah kan i dawh khun? Khrih thawngtha chim i kan kal ahhin Pathian mit ah kan rak i dawh khun.

“Thawnta hi ka zahpi lo, zeicahtiah a zummi vialte hna caah Pathian khamhna hmual asi.” Rom 1:16

Thlarau lei ngakchia nihcun a tuahmi thil tha ruangah mipi sinin thangthatnak hmuh aa zuam i a hmuh lo tikah a lungdong tawn. A lungthin cu mipi sin thangthatnak nih a hruai.

Thlarau lei a puitlingmi nihcun a tuahmi thil tha ruangah Bawipa nih thangthatnak hmu seh ti aa zuam i, aa zuam bantu kin Bawipa nih thangthatnak a hmuh tikah a lung aa lawm i thawng chinchin in hmailei ah kar a hlang. A lungthin cu Bawipa thangthatnak nih a hruai.

Kan tuahmi thil tha Bawipa nih a zoh tluk in kan lungthin hi a zoh ve.

Zeidah kan tuah timi a biapit tluk tein zeid ruang ah kan tuahmi timi hi a biapi ve.

Chungkhar hi Bawipa nih a dirhmi a si. A dirhmi chungkhar zohkhentu ah ùanvo ngan bik a ngeimi cu chungkhar i pa bik hi a si (fa ngei rih lo mi an si ahcun “va” tiah kan ti lai). Anih cu hruaitu a si. A chungkhar hi Jesuh leiah a hruai hna. Anih cu cawmtu a si. Taksa ti le rawl lawng siloin Thlarau ti le rawl zong in a cawm hna. A nupi nih aa bochan i a fale nih an i bochan. A nunnak ah Khrih muisam a cuang i khukbil in chungkhar caah thlacam zungzalmi a si. Chungkhar ah “Va Tha” an um ahcun chungkhar a nuam. Bawipa an lawmhter, an rian ah an i pumpe i mit in hmuh rih lomi vanram an hluan. A tanglei ah Cathiang nih “Va Tha” kong tam deuh in a kan cawpiakmi kan zoh rih hna lai.

1. Khrih nih khrihfabu cu a dawt i, a nunnak tiang a pek bantuken a nupi a ‘dawt’ ve (Eph. 5:25).
2. A nupi cu Pathian Bia in a thianh i Pathian leiah a hruai (Eph. 5:26).

-
3. A nupi cu dawhte le thiangte in Pathian sin ah a pek (Eph. 5:27).
 4. Amah pum aa dawt bantukin a nupi a dawt (Eph. 5:28).
 5. Khrih nih khrihfabu a cawm i a zohkhenh bantukin a nupi le a chungkhar a cawmtu le zohkhenhtu a si (Eph. 5:29).
 6. A chungkhar cu Khrihfa ziaza le cawmpiaknak in a thanter (Eph. 6:4).
 7. A nupi bia hrang in a chawn lo (Col. 3:19).
 8. A nupi a hmaizahmi a si (1 Pet. 3:7).
 9. A nupi thlacampimi a si (1 Pet. 3:7).
 10. Pathian pekmi a chungkhar tha tein a zoh khomi a si (1 Tim. 3:4).
 11. A fale nih a nawl an ngaihmi le an upatmi a si (1 Tim. 3:4).
 12. Amah nupi te ah aa lawmmi a si (Phung. 5:18).
 13. A nupi caah zumh awktlak a si (Mal. 2:15).

Va le hna, Bawipa nih a dirhmi chungkhar nan zohkhenhnak ah Bawipa nih damnak, lawmhnak, daihnak, le chansaunak in pe ko hna seh.

Voikhat cu kan hawi le he kan umnak ah nupi kong kan hei ceih hna. Kan hawi pakhat nih cu, “Van Van cu nupi dawh a kawl. A duhning aa dawhmi a hmuh rih caah atu tiang a single” tiah capo-biatak in a ka ti. Kei zong nih capo-biatak in ka lehmi cu, “Nupi dawh ka kawl lo, nupi tha ka kawlmi a si” tiah ka ti.

Kan Cathiang nih ‘dawh’ hi a ziam kho i, ‘iang’ hi hlen a hmang, a ti (Phungthlukbia 31:30). Sihmanhsehlaw, Cathiang nu an i dawhna cu chunglei an ‘lungthin’ – a tar kho lomi nemnak le daihna in a khatmi hi a si, a ti (1 Pet. 3:3-4). Hi bantuk nupi hi nihin ah nupi le nih si kan i zuam ding a si i, ahopaoh nupi ca ah kan duh bik dingmi hna an si. Cu he pehtlai in Cathiang nih “Nupi Tha” timi kan zoh hna lai.

1. A va tangah aa dor (Eph. 5:22).
2. A va a hmaizah (Eph. 5:33).
3. A va nawl a ngai (Col. 3:18; 1 Pet. 3:1).

4. Aa dawhnaq cu lenglei siloin, chunglei i a tar kho lomi nemnaq le daihnaq 'lungthin' a si (1 Pet. 3:3-4).
5. Bawipa aa bochanmi a si (1 Pet. 3:5).
6. Anih cu hlawn nakin tampi a sung deuh (Phun. 31:10).
7. A va nih aa bochanmi a si (Phun. 31:11).
8. A nun chung vialte a va caah chiatnaq si loin tnatnaq a tuah (Phun. 31:12).
9. Rian tuan huammi a si (Phun. 31:14-17).
10. Innchungkhar fel tein a zohkhenhmi a si (Phun. 31:15).
11. Sifak retheimi sinah nun a siang (Phun. 31:20).
12. A tawngmi le mi nih hmaizahmi a si (Phun. 31:25).
13. A kaa in fimnaq bia a chuak i, a hmur ah zaangfah cawnpiaknaq bia an um (Phun. 31:26).
14. A innchungkhar umkalning tein fel tein a zoh (Phun. 31:27).
15. A fale nih "thluachuak nu" an ti (Phun. 31:28a).
16. A va zong nih "thluachuak nu" a ti i a "thangtmatmi" a si (Phun. 31:28b).

A va nih aa uang i, "nupi tta tampi an um, sihmanhsehlaw nangmah nih na lonh dih hna" a ti (Phun. 31. 29).

Nupi tta ngeih cu Bawipa thluachuah a si. Sui le ngun le lungvar man tampi nakin an sung deuh. Nupi le hna, Bawipa nih thluachuah in pe ko hna seh!

Dal 57-nak
Jesuh maw, Asiloah Nuamhnak?

Thantlang Peng Thau khua ah 1992 ah ka chuak. Kalaymyo ah ka thang i Malaysia ah refugee in 2005 ah kan kal. Bawipa lam hruainak in 2008 Marh thla ah U.S kan phan. Cun US kan phak hnu in Myanmar ah voi (3) ka tlung kho ve. Kan ram mino le U.S mino hi cuai kan thlai tawn hna. Cun, mino ka si caah mino sin hin caan tam deuh ka hmang i hiti ka um ka kalnak le mino sin ka cawlcanghnak in kan hngalh khawh tawk ah:

1. "Nuamhnak" a duh tukmi mino thlarau/taksa in an thangcho bal lo.
2. Mino "nuamhnak" lawng a duh i Bible study, thlacamnak, le thawngtha karhternak (evangelism) ah thazang a chuah huam lomi mino an thangcho bal lo.
3. "Nuamhnak" duh ah biakinn/khrifabu a penhmi mino nih Pathian ah lungsinak (satisfaction) an hmu bal lo.
4. "Nuamhnak" duh ah Khrih zulmi mino nih a dongh tiang an zul kho bal lo.

5. Hi vawlei chawva, "nuamhnak" le rian lawng nifatin aa buapimi mino an dam bal lo. Ka nun caan tawite chungah zeitlukin dah kaa "nuamh" khawh lai timi nakin, ka nun caan tawite chungah:

1. Zeitluk in dah "Bawipa ram ka kauhter khawh ve lai?"
2. Zeitluk in dah "Bawipa sunparnak ca ah ka nun lai."
3. Zeitluk in dah "Midang ca ah ka nun lai, ka miphun/ram ca ah ka nun ve lai" tiah a buaimi mino hi nihin ah kan herhmi hna an si.

"Whoever does not take up their cross and follow me is not worthy of me." Matthew 10:38

Dal 58-nak
Khoika Na Kal Lai?

MARCH 2008 ah U.S kan rak phan. Louisville, KY ah kum khat hrawng kan rak um. Laimi tlawmte kan rak si. Khrihfabu zong a rak um rih lo. August thla in sianginn kan rak kai colh i, taang (9) in ka rak thawk. Miraang ca/holh kan rak thiam lo. Hawi kan rak ngei lo. U.S ram nunphung le education system zong kan rak theihmi zehmanh a um lo. Zingka in bus nih kan inn hmai ah arak kan lak i sianginn kai cu kan vai i thawh lengmang ve.

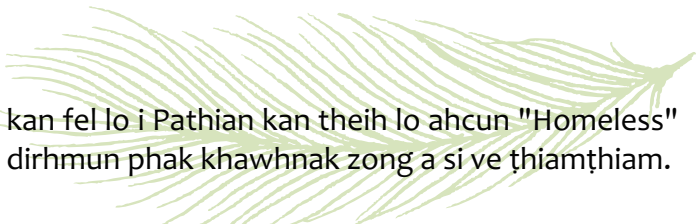
Sianginn ah harnak tampi kan tong. Miraang ca/holh kan thiam lo caah kan saya te chimhmi kan fiang lo. Assignments le homework zong kan i fiang lo. Bawmtu hawi kan ngei fawn lo. A fim deuhmi nih an kan zaangfak. A hrut deuhmi nih an rak kan nihsawh i, ralchia ngai le mi hmaikhap lo in saupi kan rak um. Kan ning rak zah tuk caan le sianginn kai kan rak ngeihlah caan kha a tlawm hrim lo.

Lungsau i cuh in David Van Bik Dictionary a hringmi te cu ka sianginn kainak bag ah kaa sanh peng. Biafang pakhat hnu pakhat in ka rak leh (translated) tawn i, Questions ka fian hnu lawng ah ka si khawh tawk tein ca cu ka rak tuah tawn. Zaan fatin in Miraang biafang (words) meaning zah ka rak i zuam. ESL class ah an rak kan chiah. Arak har tuk ti pin chim awk a um lo. A cheukhat cu hi bantuk harnak tuar khawh lo caah sianginn kai i din in, warehouse rian ah a lut colhmi zong an rak um. Lungsau i cuh in arak kai ceomo mi ka hawi le cu nihin ah High School in University thātha ah B.A le Master dihmi zong an tampi cang. Bawipa min thangthat siseh!

Hi bantuk harnak kan rak tonmi (ningzahnak, neknak, etc.,) hna hi America ram chuak kan fa kan nau le nih an hngal hnga maw ka ti tawn (?). Hi bantuk harnak tampi lak ah lungsau in "aa zuammi" cu nihin ah teitu an si ko, hawi nih bochanmi le hman awktlak minung ah an i chuah ko.

Khawika indah kan rat ti hi a biapi tuk lem lo. Khawika kal dah kan i timh timi hi a sideuh. Cun kan umnak hmun ah fel tein kan um, kan tuahmi thil ah kan i biatak, zuamnak lungthin kan ngeih i Bawipa kan i bochan ahcun teitu kan si ko lai. America ram cu fel tein um i Pathian theih ahcun ram nuam ram thā a si i, "second heaven" a si taktak ko. Asinain,

kan fel lo i Pathian kan theih lo ahcun "Homeless"
dirhmun phak khawhnak zong a si ve thiamthiam.

Chin mino hna, kan ram le kan miphun nih a kan
herh. Bawipa nih a kan herh. Hmai thla in sianginn
kan kai than cang lai. Na lung thul hlah. Fel tein um.
Bawipa i bochan. Zuamnak lungthin ngei law na
tuahmi ah teinak le hlawhtlinnak na hmuh ko lai!

Dal 59-nak
A Puitlingmi Zumtu

Pathian nih vawlei cung mi vialte ahohmanh thleidang lo in a kan duhpiak bikmi cu a Fapa Jesuh zum hna seh law zungzal nunnak ngei hna seh; hrin ðhan hna seh, ka sin ah rak kir ðhan hna seh ti hi a si. Hi nakin Bawipa nih a kan duh deuhmi a um ti lo. Kan hrin ðhan hnu ah Bawipa nih a kan duhpiak bikmi cu a Fapa Jesuh muisam cuang in ðhang hna seh, an zumhnak ah nutling patling si hna seh ti hi a si. Cun khrihfa nun nih aa tinhmi a parzik cu Jesuh muisam cuang in ðhan a si. Jesuh nun cawn a si. Thlarau leiah ðhan a si.

Pathian nih zumtu hna a kan duhpiak bikmi hi taksa lei in pehtlaihter khawh a si. Nu le pa nih kan hrinmi kan fa le cu bawhte an si lio tein ðhang hna seh, an ngandam hna seh, nutling patling si hna seh law, rian tampi ðuan hna ti kan duhpiak hna. Bawhte ihnak cungah chiah pengmi zaihmanh a tuah kho lomi 'Bawhte' peng si cu zei bantuk nu le pa hmanh nih kan duh lo bantukin Pathian zong nih thlarau ram ah hin a kan duhpiakmi a si ve lo.

Thlarau lei in kan hrin ðan tikah thlarau lei bawhte kan si ve hi i philh hna usih. Kan i philh lo ahcun ka ðan a hau i ka ðan khawh nakhnga thlarau ti le a simi Pathian bia tampi in kan eidin hau tihi na hngalh ko lai, na cohlan ko lai (1 Pet. 2:2). Vancung khua ummi kan Pa Pathian nih ðhang hna seh, an ngandam hna seh, nutling patling si hna seh law ka rian tampi ðuan hna seh, ka Pennak kauhter hna seh tihi a kan duhpiak taktakmi a si.

Bawhte khrihfa nih Pathian pennak an kauhter kho lo – a ðhangmi, a ngandammi le a puitlingmi khrihfa lawng nih an kauhter khawh lai.

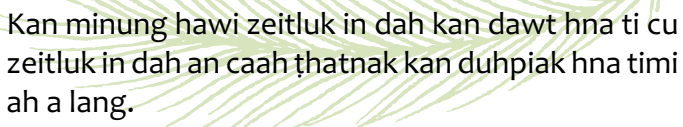
Dal 60-nak
Dawtnak I Thim ko

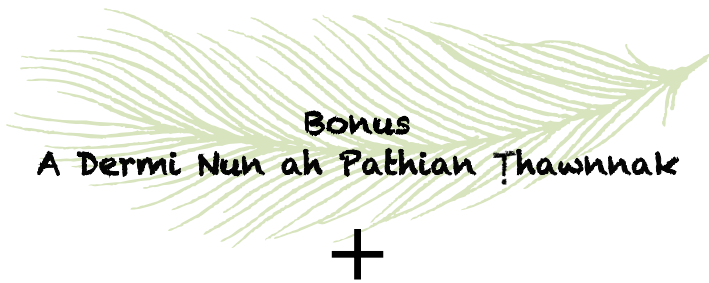
 umtu kan nun ah Pathian le kan minung hawi dawt cu a biapi bikmi a si (Matt. 22:37). Zumtu nun cu dawtnak nih a uk awk si i (Eph. 5:2), Jesuh nih a kan dawt bantuk hin pakhat le pakhat kan i dawtnak nih vawlei ah Khrih hnu zultu kan sinak mi nih an kan hngalh lai (John 13:34-35). Cucaah:

1. Kan duh bik zungzal dingmi hi i dawt si hram seh.
2. Kan i thim zungzal dingmi hi i dawt si hram seh.
3. Kan i zuam zungzal dingmi hi i dawt si hram seh.
4. Kan pehzulh zungzal dingmi hi i dawt si hram seh.
5. Zungzal in kan philh lo dingmi hi i dawt si hram seh.

Pathian zeitluk in dah kan dawt? Pathian zeitluk in dah kan dawt cu zeitluk in dah sualnak kan huat timi ah a lang.

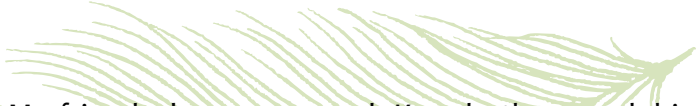

Kan minung hawi zeitluk in dah kan dawt hna ti cu
zeitluk in dah an caah thatnak kan duhpiak hna timi
ah a lang.

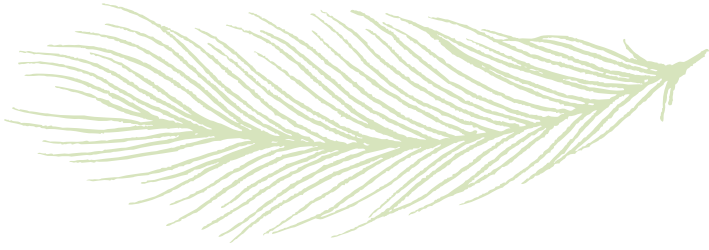

Pathian nih khuaruahhar in a hmanmi Paul zong derthawmnak (*weakness*) a ngei ve. Zeitluk zumtu tha kan timi zong derthawmnak cu kan ngei cio dih ko. Kan derthawmnak tu hi an i dang cio hna. Na derthawmnak zeidah a si ve? Na derthawmnak na ruah ah na lung dongh caan um maw? Na lungdong hlah. Bawipa timhpiakmi a um ko:

1. Paul a derthawmnak cu i porhlawt in Bawipa a philh nakhnga lo ding caah Bawipa nih a hman.
2. Paul a derthawmnak nih Bawipa sin ah voi thum lengmang thla a camter, Bawipa hmai ah a kunter.
3. Paul a derthawmnak ah Bawipa thawnnak a lang.
4. Paul a derthawmnak ah Bawipa vel cu thuk chinchin in a lang.
5. Paul a derthawmnak nih zumtu hna kan rak thawm lio caan cu kan derthawm lio a si, ti a langhter.

My friends, be encouraged. Kan derthawmnak hi 'negative' lei in ruat loin Bawipa timhpiakmi a um ve ti hngal hna usih law, Bawipa sunparnak kan nun ah a lang ko lai (2 Cor. 12:1-10).

“Bawipa Jesuh Khrih vel le Pathian dawtnak le
Thiang Thlarau he i hawikomhnak cu nan dihlak
sinah um ko seh.”

- 2 Corinthians 13:14

Van Neih Bik

Van Neih Bik cu Thantlang peng Thau khuami Pu Lian Bik le Pi Priscilla fa a si. Unaurual 5 lak ah an fapa ngeihchun a si i, ngakchia bik chang a si. University of Cincinnati ah Business major in kum 3-nak a kai lio ah Bawipa dawtnak a thei i, Bawipa rianṭuan a duh ruang ah Bible sianginn lei ah a rak i ṭhial. Bawipa nih lam a hruai i God's Bible School and College in Bachelor of Arts in Integrative Studies (minor in Bible and Theology) 2017 ah a dih. The Southern Baptist Theological Seminary i Billy Graham School in Master of Divinity (MDiv) 2020 ah a dih i hika sianginnpi ṭhiamṭhiam ah Master of Theology (Th. M) a peh lio a si. Cauk dang a chuah cangmi hna cu Jesuh Khrih Thawngṭha (2018) le Lih Chim Kho Lo Pathian: Cang Khat Hnu Cang Khat Titus Hrilhfiah (2019) hna an si.

